

THEDO tanár szakállhagymája,

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növényének eszközése. Számtalan van még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállukat csupán a szernek köszönhetik. — E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növeszt, úgy hogy általa még 13 éves fiúk is a legrovidebb idő alatt teljes szakállhoz jutnak, miről a bizonyítványok ezrei is tanúskodnak. Eder Ferencz gyógyszerész urnak Brinnben. A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizonyult, mit köszönöm mellette ezennel tudomására adok. Máték, 1879. szept. 25-én. Otpreda József. 846. Szives köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon jónak találtam. Mindenkinek a legjobb feltekintéssel ajánlom. Schwarzbach, 1879. febr. 25. Kist Károly s. k. épít. vállalkozó. Füst József gyógyszerész urnak Prágában. A szakállhagyma joggal mondható csodaszernak. Alig négyhetes használat után örömmel látom régi ohajtásomat teljessébe menni. Kérem önt stb. Teschen, 1879. máj. 27-án. Gindra Wenczel, úr. Valódi minőségben Budapestben csak Török József ur gyógyszerésztől kapható; P. 2-onyban Pistori Félizé, Mihálykapu. Temesváron Tacsány Istvánál. 1 csomag ára 2 10.

KOTZÓ PÁL

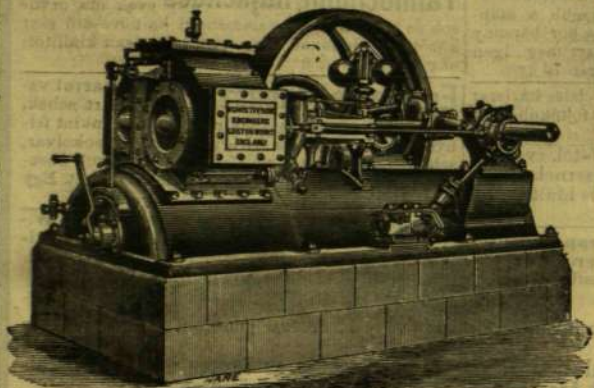
GÉPÉSZ-MÉRNÖK

Budapest, VIII., Üllői ut 18.

ajánlja gazdasági gépraktárát

fa-, szén- és szalmafűtési gőzmozgonyait, soros és szórva vetőgépeit, ekéit, stb. stb. angol és amerikai szerkezetű gőzcséplő-gépeit, tisztító vagy egyszerű járgány cséplőit, rostálót, stb.

Különös figyelmet kér:

Garrett R. és fiai Compound gőzmozgonyaira és fekvő gőzgépeire, melyek egyenlő erőfejlesztésnél 40% tüzelőanyagot takarítanak meg, minden más géppel szemben.

Garrett R. és fiai szab. dob-jára acél aljazzal és kétoldalt recézett négyszer használható acél-sínekkel, a im könnyű járást, nagy munkaképességtartósságot, get, tiszta kicseplést és tökéletes tisztítást biztosít.

Legújabb szerk. harangjargányaira az összes perselyek egy alapöntvényen, miáltal tönkretételük könnyű jártauk.

HAZAI IPAR

RIGLER JÓZSEF EDE

budapesti gyártelepének legújabb készítményei

ADRIA

Humorisztikus levélpapír, a „Bolond Istók” és „Borszem Jankó” című humorisztikus életrajzok alakjaival. Dobozza 1 ft. Ezeket kívül ajánlom szintén saját készítményű sárgás angol modoru „Stuart” vagy francia modoru színes levélpapiraikat jelvényekkel u. m. Pusztai élet. Hangjeggy és Virágpostia címűeket vagy pedig jelvények nélkül, melyek szintén nagy választékban kaphatók belvárosi raktáramban kecskeméti utca 13-dik szám alatt. Árjegyzék kérésre bérmentve. 1830 Gyártelep: VI. róssa-ut. 55. sugárutól jobbra.

Védjegy 319. és 320. sz.

Figyelmeztetés. Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő sósorszesz, többoldalúlag kitértelt sósorszesz készítmény — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyezve egyezsmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ gyors enyhítést eszközöl: oszós szakgatás, fagyás, fog- és fejfájások, szomjúság, bémulások stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, valamint jánlatos e szer fejmosásra is, a hajdegek erősítésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak eltávolítására. Ara egy nagy üveggel 80 kr. egy kisebb üveggel 40 kr.

Brázay Kálmán Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizomnyosaim nevével ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltek.

Lábbeli-ajánlat!

Csak 28 frt 12 pár

ezügos topán uraknak, marhabőrből, szép kivitelben, tartósan készítve. Póstacsomagokban, 3 egész 6 párt tartalmazva, szállítja utánvét mellett Bauer L. Lomnitzban (Morvarország). Nem tetsző tárgyak ismét visszavételnek, s az utánvételi összeg visszaadatik. 1472

Nem remélt szerencse

Alulírott ez a Riederer Konrád-féle gyapjuszővetőgár egész raktárát az igazgató-tanács egyhangú határozata folytán Átalában készpénz fizetés mellett, példátlan olcsó potomáron vétel után tulajdonbá vette s ezen ritka kedvező vétel folytán, oly kellemes helyzetbe jutott, hogy

egy uri öltözetre

való szövetet, tavaszi vagy nyári évadra, jeles, tartós, szövet gyapjuszővetőből, illő minden évszakra, a megrendelő kívánsága szerint és elegáns és a legnagyobb embernek is

Csak 6 forintért

adhat. A posztó legdivatosabb színű, legújabb francia, angol, belga, brünni és reichenbergi mintákban van készletben és pontosan kabátira, nadrágra és mellényre leszabva. A színek miniatúrák, többféle barna, kék, fekete, többféle szürke, pettyezett, s oly példátlan olcsó, hogy ilyen e században még nem létezett, mert egy ily uri-öltözöt leggyakorlatibb szakértők nézete szerint, minden más öltözeten legalább háromszor ennyibe kerül.

Ugyanitt 1200 pompás felső kabát is van. A tavaszi és őszi idényre, legújabb mintákban és színekben kék, barna, cheviot, csak 3 frt 90 kr. árban egy felső kabátunk való szövet, mely a legnagyobb ember testére is elég nagy. Akinek a szövet nem tetszik, annak pénzért postautalvány után bérmentve visszaküldjük, ennél fogva bármely megrendelés risco nélkül jár.

Mintákat nem küldünk. Ugyanitt kaphatók esőköpeny-szövetek

tiszta, hamisítatlan gyapjuszővetőből, kezesség mellett 135 cm. széles cheviot-diagonál kivitel mindenféle színben, egyszerű és pettyezett barna, szürke, kék, zöld és fekete mintájú 3 ft. 90 kr. helyett csak 1 ft. 90 kr. árban fogva mindenkit saját érdekében kérünk föl, hogy használja föl az alkalmat s a lehetőség szerint a leggyorsabbban küldje be megrendelését, mert a megrendelések halmaza már is óriási s így a készlet csakhamar kifogy.

Ugyancsak itt árusítunk el 2000 darab valódi angol, pompás, nehéz, rendkívül nagy utazó plaidet, melyek szelők sokat drágábbak voltak, az üzletvilágban soha nem létezett olcsó áron. I. minőségű 5 ft 50 kr-ért, II. minőségű 4 ft 50 kr-ért darabonként. A plaidok legdivatosabb angol színek és árnyalatnak.

Szállítunk csak előleges fizetés vagy utánvét mellett történik. Poste restante megrendeléseket nem teljesítünk. Miután sem fiókaink, sem ügynőink, sem másnémi elárulási helyeink nincsenek, az összes megrendeléseket egyes egyedül következőkéig kérjük címezni:

Riederer'sche Tuchliquidation E. Rabinowicz 9231 Wien, II. Grosse Schiffgasse 27.

1884. márcz. 87. sz. 1884. márcz.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL

TARTALOM:

Anyá és grófné. (III.) Regény — Pálffy Alberttől. A gonosz szellemek. Egy orosz nihilista regényről. — Rajeczi Istvántól.

I. Prigyes Vilmos, porosz király. (III.) — Ballagi Aladártól. Tanulmányok népköltészetünkről. (II.) — Földes Bóditól. Pailleron székfoglalója a francia akadémiaiban. Franciaából. — Angyal Dávidtól.

Költmények: Gyümölcsösben. Gyulai Páltól. — Boileau satirából: Molière-hez a rimról. Franciaából. — Varga Bálinttól.

Nyelvtudomány és történet. — r.

Értel. 6: Komjáthy Benedek: Epistolae Pauli lingva hungarica donata. g. — Moore Tamás: Lalla Rouk. d. — Timoleon: Legújabb politikai divat. Pulszky Ferencztől. — Székely János: Miket ne olvassunk. Imre Sándortól. — Vaszari Kolozs: Adatok az 1825-iki országgyűlés történetéhez. — a. — Gr. Károlyi Tibor: A nagykarolyi gróf Károlyi család oklevéltára. Szilágyi Sándortól. — Egy névtelen levelei a szerkesztőhöz. (VI.)

A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg 80—90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át, s megjelen évenként tizenkészer 120 ivnyi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.

A Budapesti Szemle tájékoztatni igyekszik a magyar közönséget, az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szaktudomány és a művelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető széles tért nyit a nemzeti-gazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzeti-gazdasági bizottságától támogatva.

Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Előfizetéseket minden könyvtár, eladó, Bácsban, Szécsin, György es. kir. egyet. könyvtár, I. Stefánplata Nr. 6. Az előfizetési pénzek az alulírt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvtárakhoz, a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.

FRANKLIN-TÁRSULAT, magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

A KALKI TRIEURGYÁR ÉS LYUKGATOTT LEMEZEK GYÁROSAI

MAYER & COMP.

tisztelettel tudatják, hogy

a kizárólagos vezérügynökséget Szt.-István koronája országainak területére

konkolyozók választó-gépekre (eredeti Mayer trieurök)

FEHÉR MIKLÓS

urra ruházták át.

BUDAPEST, ÜLLŐI UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”.

Kalk, Kölnnél a Rajna mellett 1884. febr. 1.

12-IK SZÁM. 1884.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 23.

XXXI. ÉVFOLYAM.

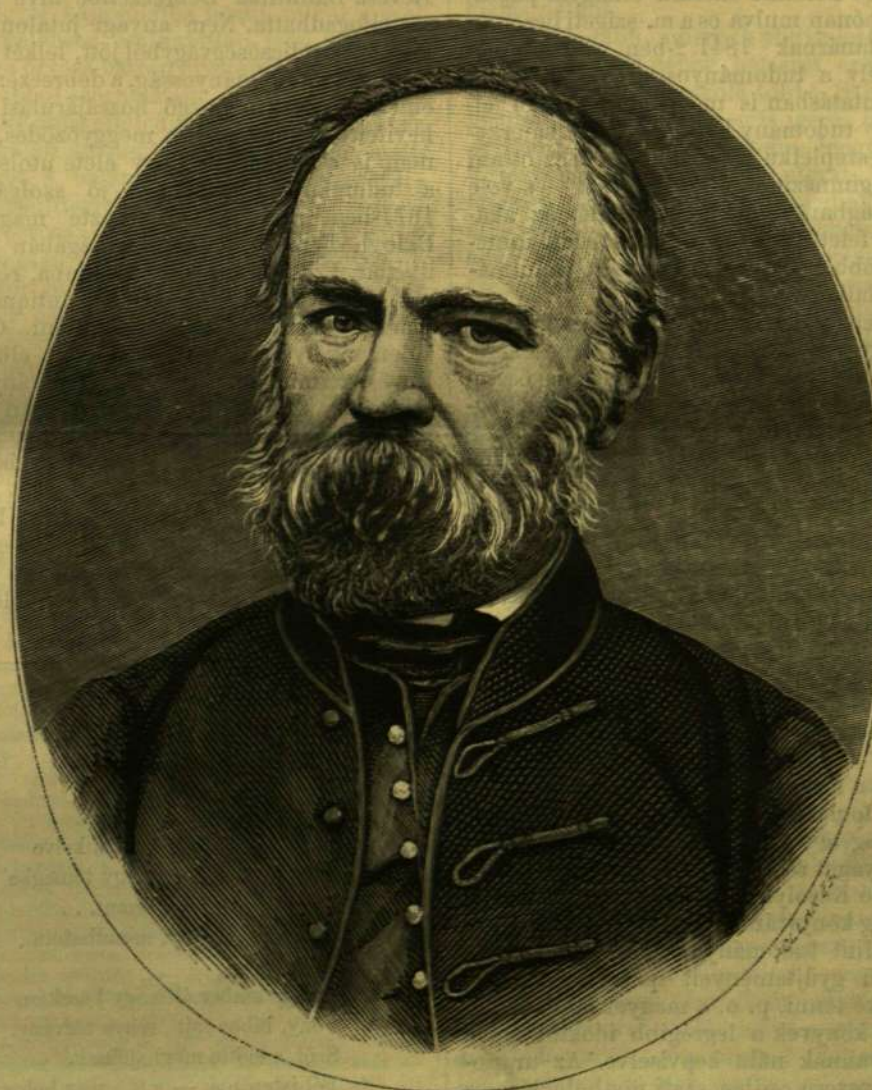
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 12 frt, félévre 6 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 2 frt, félévre 1 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekre a postaiak megfizetését viteldi is csatolandó.

LUGOSSY JÓZSEF.

(1812—1884.)

ISMÉT egy vesztesség, mely sokkal mélyebben hat, mint a mily széles körben mozdítja meg a felületet közérdeklődést! Lugossy József, a magyar tud. akadémia I-s (nyelv- és széptudományi) osztályának egyik legregibb, 1858 óta rendes tagja, a debreczeni reform. főiskolának előbb rendes, aztán nyugalmazott, legutóbb rendkívüli tanára, az irodalom és nyelvtudomány egyik előkelő bajnoka s ép oly mély és alapos mint buzgó művelője, f. é. március 7-én bekövetkezett kidőlésével oly úrt hagyott maga után, melyet sokan tán észre sem vesznek, pedig betölteni alig lesz egyhamar lehetséges. Egész életét, kora ifjúsága óta, a tudományoknak szentelte. Nehány éven kívül, melyek alatt egy — szerencsére halálössze nem vált — szélhűdés tehetetlenné tette volt, de melynek következményei enyhültével ismét visszasietett kedvenc foglalkozásához, minden idejét a könyvek és tanítványai társaságában töltötte, egyre mélyebben bocsátkozva le a tudás végtelen és kimeríthetetlen s megláthatatlan tengerébe s gyöngyeit, melyeket onnan felhozott, pazar kézzel osztva szét azok közt, a kik azokból részesülni kívántak. Családtalanul, ugyszólván földi kötelek nélkül, a test szükségéi iránt alig bírva érzéssel, folytonosan szellemi munkásságának élt, ki sem véve részét a földi örömeiből, hogy lelke egész erejével az eszméknek élhessen s tanulva taníthasson — összekötve a multat a jövővel, a régiek tanulmányai eredményeit átadva a következők nemzedéknek.

«Nem ismertem embert» — írja egy hozzá közel álló, de elfogulatlan tanu — «ki a mindennapi élet vágyaitól és szükségéitől magát annyira függetlenítve, olyan tisztán magas eszményeinek szentelt életet tudott volna megvalósítani, mint Lugossy. A Kazinczy Ferencz áldása, mivel mint ifjú tanuló Debreczenben a dr. Szentgyörgyi házánál találkozott, már élete hajnalán a magyar nemzeti irodalom és kultura lángoló hívévé avatá; Berlinben a tudomány egy lelkes bajnokának sirján tett fogadása a hazát nem ismerő tudomány örök felkentjévé szentel. Izzó agya és lobogó szíve minden életviszonyok közt lankadatlanul hajta az eszmény felé, a melyet mindig a magasban keresett és a melyről szeméit a földre is fordítani szentségtörésnek tartá vala.»

LUGOSSY JÓZSEF.

Az inspekczió az első ilyen állapot, mely a nagyramenendőket éri. Mégis csak furcsa egy világ az a katonaság, ki hinné, hogy még a kol-

bászt is úgy osztogatják benne, hogy menten rá következnek a hátbautés. Teszem azt, mikor a gyűrődött, viselt, piszkos hajtóka (magyarul: ofslag) kezd az első iczi-piczi kis csilaggal jegyben járni. Nem úgy megy ám az, mint mikor a civilizálnál valaki jó zsiros hivaltalt kap, aztán először is egy egész esztendőre való nagy előleget vesz föl, azután kielégézi magának a havi fizetését is, s mikor mindezzel készen van, akkor majd valahogy beletanul lassanként a mesterségbe is, mert jó magyar mondás marad ám az mindörökre, hogy a kinek az isten hivatalt ad, ad hozzá eszet is. A katonaságnál már egészen megfordítva áll a dolog. Ott az ember először tanul be új állása kellemtelenségeibe s csak azután, nagykésőn élvezheti annak rendszeres előnyeit is. A cím még csak vajudik, de a komoly funkciók már elkezdődnek.

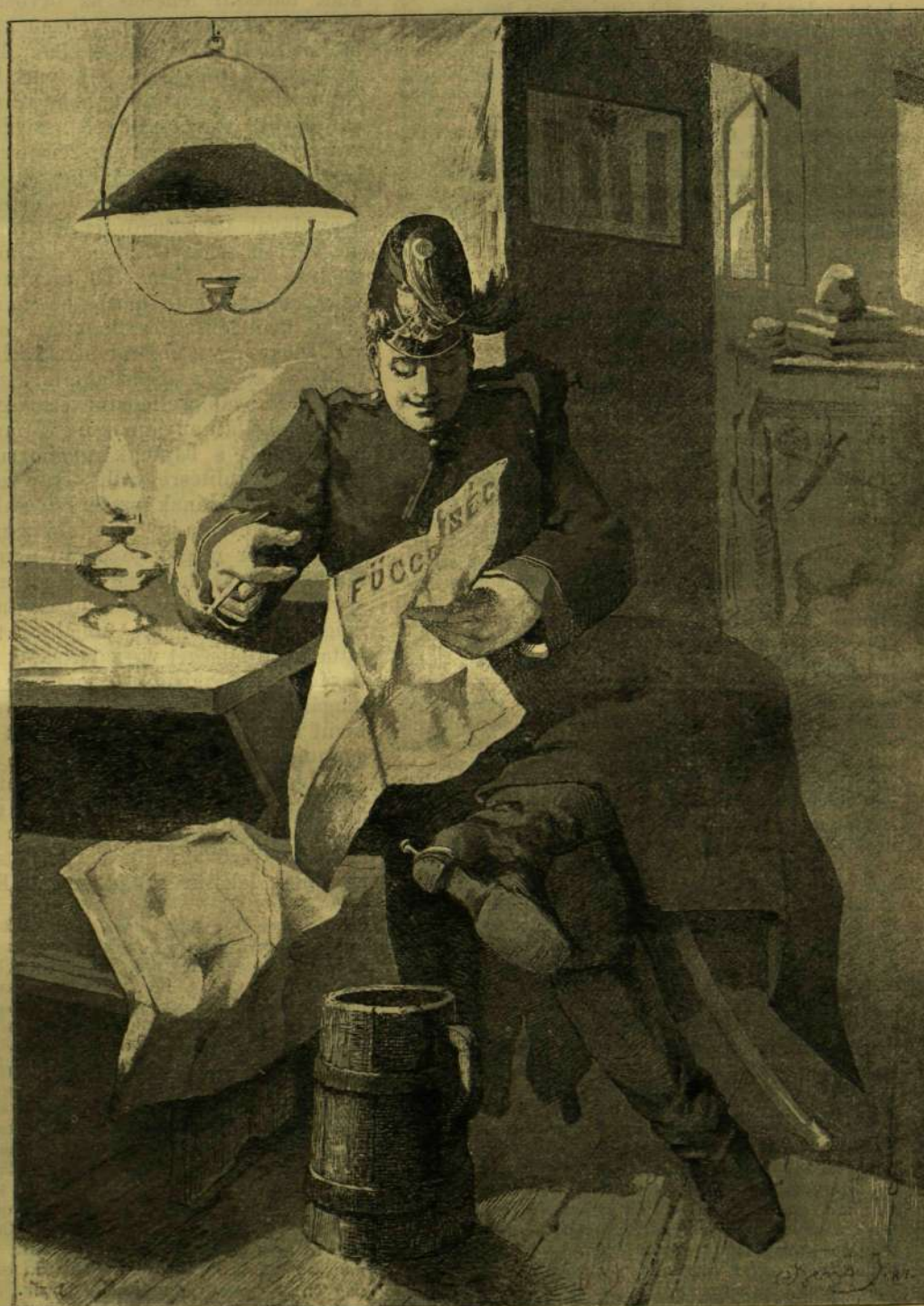
Jön egyszer a napiparancsban legesleg-hátul, hogy: «a napot kapja káplár Torkoly, inspekziót pedig közlegény, mondjuk, Kovács András», mert a Kovács Andráskból megfoghatlan módon legtöbb katonára telik ki szent István koronája területén. A legények összenéznek a glédában: mindenki Kovács Andrára tekint, ki a nem remélt kitüntetésből fülöpülva vigorgásra huzza szája széleit. A dolog olyanforma, mint mikor ő felsége valamely udvari cerele ben hosszabb társalgással tündet ki egy-egy államférfit s másnap a lapok ritkított betűiben kurtólik a nevezetes eseményt, messzemenő kommentárokat fűznek hozzá s nagy és mélyre ható válságokról rebesgetnek. Tessek elhinni, következményekkel teljes. A baka, tűzér, vagy huszár, kiről szó van, komoly kombinációk tárgya lett s az apró fehér kis csillagok feltűnnek a kompánia snájdtermhelyének a láthatárán.

Hanem addig, míg delelőbe jutnának, mennyi elnyelt keserűség, mennyi átvirrasztott éjszaka, mennyi ide-oda lótas futás, szidás, pironogtatás és zaklatás omlik árva fejére! Ha a czugban éjszaka valakinek a félbakancsát ellopják, ki a hibás, mint az inspekziós? Ha a reggeli zsupa (ez a zsiros leves-kotyvalék, melyet a bőbugyogós jégereknél fekete kávé pótol) a szakács elmulasztott felkötése következtében elkésik, kit rántanak elő mást, mint az inspekziót. Kicseni valamelyik gazember az újonc «sálkájából» a menázsira való húst? Elő az inspekzióssal, hadd fizesse meg. Az inspekziós oka mindennek s az inspekziótartás az a számárhid, melyen át a bundás, a szíját még fűzni sem tudó regruta a sárzsáság paradicsomába juthat, a hol aztán neki is szabad tér nyílik mások gyöttrésére és zaklatására, annak a kaszárnyabeli kriminalisztikai tételnek a védzárnyai alatt, hogy egy baka vagy közember főbe kolintásának ára legrosszabb esetben is két heti szakácskodás a század konyháján, fehér kőteny és papiros csákó mellett. Könnyű a közembernek, a ki egész életében sem tett egyebet, mint a csűrhet teregette! Végre is soha sem volt ő olyan ur, mint a mióta a császár kenyerét eszi, s tudja, hogy van a ki számon tartja, a ki felruhazza a magazinból, utaztatja ingyen állomásról-állomásra államköltségen, ellátja pénzzel, melyből sokszor még félre is tehet valamicskét, hogy legyen bokrértára, extra-bluzra, mikor majd mint szabadságra menendő feszít végig a transzportra váró vonat pályaudvarán. Hanem a szegény egyéves önkéntes!... Istenem! Még ideje sem volt megbarátkozni a kaszárnya vörös téglafalaival s az idegen étellel, mely közöttük nyüzsgő, s már hallja, hogy «kihúzták». Ez a kihúzás nem valami különös mesterség. Abból áll az egész, hogy kedve jön a manipulánsnak egykissé megtánczoltatni azt a leányos képű «önkéntelen önkéntest», a mint lenező humorral nevezi, s beosztja szolgálatra, neki adva egy éjszakára az egész kaszárnyát, csináljon vele a mit akar, kivéve, hogy le ne feküdjék valahogyan, mert az ő nyitott szemei helyettesítik tizenkét órán át a mennyei gondviselést s azzal pedig nem jó tréfálni.

Önkéntesünk csüggedten kullog haza. A cseléd megkapja a parancsot, hogy az ágyát ma ne vessék föl, ellenben egész délutánját elvonja a vasalástól s kényszeríti, hogy sz jakat, ruhákat hozzon rendbe, stráfit varrjon az átkozott szurós komisz kravátlira, felkapcsolja a leszakadt sturompántlikát (sturmbandl) köpörrel kifényesítse a meghalványult csákó-rózsát s több efféle. Hiába; a nagy éjszaka messze

A SZUDÁNI HÁBORUBÓL. — OZMAN DIGNAPATAINAK VERESÉGE EL-TERNÉL, FEBRUÁR 29-IKÉN.

AZ ÖRSZOBÁBAN.

EGYÉVES-ÖNKÉNTES INSPEKCIÓN. — BENŐ JÁNOS ÉS A MŰCSARNOK KARÁCSONYI TÁRLATÁN KIÁLLITOTT FESTMÉNYEI UTÁN.

előre veti már nehéz, rideg árnyékát, s bár a szolgálat csak éjféltől reggelig tart, nem küldenek ő keméért deputációt lakására, hanem ott benn kell töltenie az egész éjszakát a kaszárnyában, puczmajsztere ágyán feszengve éjfélig, azontúl pedig ébren, támolygó léptekkel, ragadó szempillákkal kocogva számtalanszor végig a hideg köfolyosón.

Még egy kis ideje van átrándulni a Pohl-kávéházba, hol a pincér siet gratulálni a sokat ígérő kezdeményhez. Otthon azalatt gyöngéd kezek megtörik tárczáját a papa legünnömabb török-dohányával, hideg felvágottat gyümöszölnek patronatáskájába (no hiszen tudná csak meg a százados ezt az előírás elleni súlyos vétséget), maga pedig elkéri a mult heti lapokat a kassza tündernőjétől, s azzal elszánt sóhajjal indul neki a bizonytalan sorsnak, melybe katoná végzete kergeti.

Patvarba! Most jut eszébe, hogy ma a redoute-ban tánczvigalom lesz s neki ott kellene lennie, hisz már az első négyesben is megállapodtak Paula kisasszonnyal. Óhó! «Hamar, «testvér», ki segít rajtam?» A dolog egyszerű, a legközelebbi alkalommal könnyen vissza lehet majd szolgálni. De nem, senki sem mutat hajlamot a helyettesítésre. Tudja isten, a fiúknak, kik máskor naphosszat ácsorognak a biliárd körül, most egyszerre mindeniknek sürgős dolga akad. Az egyik még a tegnapi korhelykedéstől álmos, a másiknak meg sok a dolga. Ördög eszik pokol! Még ha valami szegény ördögöt fel lehetne jó pénzért bérelni... Hopp! De nem, ez veszélyes dolog. Csak a multkor történt egygyel, hogy zsebre tette a borralvót s azzal egész nyugodtan elaludt! Hát nem eltagadta a betyár, mikor a vizitáló tiszt alva kapta, hogy ő volna az inspekziós? Ő nem az; tessék meg nézni a szolgálat-könyvben.

Végre is le kell mondania. Rossz kedvvel, szitkozódva czammog a posztra. Hej milyen jól esik szívének a «Függetlenség» egy példány, melybe éppen vacsoráját takartak otthon, heves kifakadásával a hadsereg, a közönség, a kormány, a hatalom és mit tudom én mi minden ellen. Ugy kell, ugy kell nekik. S arca mosolyra derül a maróbb passzusokon s titkos kárörömmel recsegteti meg kezében a gyűrött újságpapírost.

A lámpa füstös pislogással világít a fehérre surolt asztalra; köröskörül, nyikorgó vaságyakban, halálra merült legények szuszognak, horkolnak. A jelenet kétségbeeséji. Eszébe jut, hogy hallotta valaha, hogy mikor valaki erősen horkol, füttyölni kell neki s rögtön elhallgat. Próbálja az experimentumot, nem sikerül. A petroleum és a viksos csizmák büze orrát csavarintja. Oda gondol a fényes bálterembe, virág-erdővel, szép nővel, káprázatos tündéri fényvel. Szent isten, minő különbség! Szeme lassan leragad, nehéz csákója félrebillen, az ujjaz zzenve hull ki kezéből s megmozdult kardja csörömpölve borítja fel a vizes dézsát. Szerencse, hogy nem hallja; tovább folytatja álmodozását, mely lassan-lassan szenderbe megy át. Hallja a Lagunen-keringő csiklandó ütemeit, a mint a tánczó párok mosolyogva siklanak végig a padlón, s ah! a szép, kék szemű Paula is... nini!... hogy fenyegeti meg könnyű helyilegvezőjével az elmulasztott tánczért. Hanem mi ez? A könnyű legyező mintha nehéz fegyverre válnék, mely fenyegetőleg fordul melle felé; a szép Paula arca is eltűnik, s a helyett egy durva, rekedtes hang mordul egyszerre füleibe:

— Halt! Wer da?

Felrettenve szökik fel helyéből, ajka nem talál szavakat.

— Me... me... melde gehorsamst!...

— Maul halten! Morgen zum Rapport!.

AZ ANGOLOK GYŐZELME OZMAN DIGNA FÖLÖTT.

A szudáni hadjáratban jelentékeny forduló-pontot alkot az El-Tebe mellett február 29-én kivívott győzelem, hol Graham tábornok, mintegy 4000 főnyi seregével Ozman Digna csaknem 10,000 főnyi hadseregét annyira megverte, hogy az arabok közül mintegy 2000 maradt halva. A csata, mely Baker pasa február 4-iki ismert s lapunkban is közölt szerencsétlen csatájának színhelye mellett, sőt részben ugyanott folyt le, az angolok tagadhatlan győzelme mellett nem volt megszágyenyítő a máhdi hadseregére

sem, mert az összes tudósítások egyértelműleg megegyeznek abban, hogy Ozman Digna emberei hősiessen, sőt valószínűleg elkeseredéssel harcoltak s a győzelmet az angolok csak is jóval később fegyvereiknek és tökéletesebb hadi tudományuknak köszönhették. Ha Graham hadseregének zöme nem angolokból és európaiakból állott volna, valószínű, hogy ő is arra a sorsra jut, mint Baker.

A napi lapokból már különben elegendő ismert eseményről, melynek közvetlen következményei Tokár visszafoglalása s Ozmán Dignának a hegyek közé visszavonulása voltak, képünk magyarázatul közöljük a következőket:

A csatát megelőző éjjel erős esőz volt. Graham tábornok kora reggel, midőn a katonák megszállították ruháikat s megreggeliztek, kiadta a parancsot az előnyomulásra Tokár felé. Legelő skótok mentek néhány matrózcsapattal, utánok jött a törzskar vadászokkal és tüzerekkel, itt voltak az élelmi szerek és tevék is, azután jött a többi katonaság. Körülbelül egy angol mérföldnyire Baker-erdtől Gough ezredes huszárait, kik kémszemlére mintegy ezer ölnyre előre mentek, az ellenség megtámadta, de messziről lövöldözvén reájuk, a lövöldözés kárt nem okozhatott. Ugyanezért Trinkitát felől a Sphinx hajóról is lőttek egy pár ágyúval, de ezek sem juthattak el az ellenségig. Közlebb hatolva egymáshoz, fél tíz tájban oly helyen, hol a Baker pasa szerencsétlen csatájából menekültek csontvázeit már látni lehetett, az ellenség erődítményei közelében megkezdtek a tüzelést s ezután három óráig szakadatlanul tartott a harc. Csakhamar maga Baker pasa is jelentékeny sebet kapott. A lövöldözések után az angolok előbbre haladtak s ekkor ember ember ellen kezdett harcolni. Az araboknak csak dárdaik és paizsok voltak, de azért nem tágtottak s csaknem egyenként kellett őket leöldösnie. Még véresebb volt a harc a földérdítményeknél, hol még a haldokló arabok is folyvást lövöldöztek. Az erőben két ágyút s néhány mozsart foglaltak el. Ezután kis szünetet a harc, de helyi-kezzel még folyvást tartott s délután négy óra tájban szűnt meg egészen az ellenség visszavonulásával.

A csata után egy darab időre szünet állott be. Az angol hadról visszatért Szaukimba, mig Ozmán Digna a hegyek közé vonult. De az ellenség indulat még nem szűnt meg, sem csigüdes nem fogta el a fölkelők kedélyeit, a mohamedán fanatizmus még mindig reményli a győzelmet.

TÖRÖK APRÓSÁGOK.

A beteg ember ország, a hogy Törökországot nevezik, sok érdekes mozzanatot szolgálhat a századból. Birtokában lévén e nemű apróságoknak, bemutatunk közülük némely érdekesebbeket. Apróságaink II. Mahmuddal (uralkodott 1808—1839.) kezdődnek, és kiterjednek Abd-ul-Medsid (1839—1861.) és Abd-ul-Aziz (1861—1876.) idejére is.

Történelmi szempontból csupán annyit kell megemlítenünk, hogy Mahmud szultán volt az, a ki reformálni akarta Törökországot, de a miben Oroszország nagyon megakadályozta. Ő alatta ismerték el Görögország függetlenségét. Abd-ul-Medsidre hálával gondol vissza minden magyar; ez uralkodó volt az, a ki a török földre menekült Kossuthot és társait nem engedte a vérdpadra s a bitófára juttatni. Alatta történt a nevezetes krimi háború. Végül Abd-ul-Aziz szultán arról nevezetes, hogy egészen Ignátievnak, a hazugság apostolának, instrukciói szerint járt el, Törökországot orosz kézre akarta játszani, a miért is letaszították a trónról.

Mahmud szultánról.

Mahmud a haladás kedvéért levette a török papucset és harisnyát, és a helyett sarkantyus csizmát viselt. Ez a csizma szolgált azán fenytő eszköz gyanánt is mindazon tisztviselők számára, a kik hűtlenség voltak, loptak, és rossz híreket hoztak ő felségének. A büntő a szultán leterítette a földre, megtapogatta a csizmasarokkal és megbökdöste a sarkantyúval.

Legkedvesebb emberei voltak Abd-ul-Hak effendi, orvos és ulema, és Chuzrev pasa. Ez a két férfiú békésen élt egymással, bárha nem voltak valami igaz barátok: gyűlölték egymást és a hol lehetett, borsot törtek egymás orra alá.

1828-ban Chuzrev pasa volt a nagyvezér és kapudán (tengerészminiszter). Mikor a muszák beverték Várnát, ezt a jó hírt ő terhozt megvinni a szultánnak. Után indult tehát, de okkalmódal értesítette az ulemát, hogy rossz hírt viszen a padisáhnak. Az ulema jól tudta, hogy Chuzrev jól kikap most az új módi szerint, de azt is, hogy a szultán utóbb megbánja tettét, és megjutalmazza a kárvalottat. Az ulema is elment a padisárhoz. A szultán lakosztálya előtti szobában találja Chuzrevet összegyűrt ruhában, megtépázva, zihálva és kínjában a szoba padlóján vergődve. «Hát kikaptál?» — kérde tőle. — «Rettenetesen!» — felel a nagyvezér. Az ulema kissé vigasztalta a pórul jártat, de csakhamar benyitott a szultánhoz, a hova neki szabad bejárása volt.

A szultánt ott találta fekvő a divánon, ugyancsak rossz hangulatban. Térdre hullt előtte s így kezdé vizsgálni:

— Nagy uralkodó, iszlám nagy ura és a föld királya! miért keseregsz? Hisz ez csak egy gyémántja gazdag koronádnak!

— Milyen gyémántom?

— Hát Várna...

— Mi történt Várnával?

— Beverték az oroszok, a mint azt jól tudod, királyok királya.

De meg is adta az árát a hallott hírek. A szultán földre teperve, meggyomrozt és ráadásul kidobta... Persze Chuzrevnek hűlt helye volt az előszobában. A ravasz nagyvezér e bevezetés után más uton került a szultánhoz és megvizsgálta, hogy seba, visszaveszik Várnát; a kiengesztelt szultán aztán gazdagon megajándékozta hű alattvalóját.

Az ulema pedig sőt nélkül nyelte el a keserű labdacot, melyet utóbb szintén visszafizetett.

Évek múltán a szultán halálán volt. Chuzrev, a ki akkor is nagyvezér volt, elküldte segédét tudakozni a magas beteg állapotára felől. A magasabb török tisztviselőknél ez nemcsak szokás, hanem kötelesség is. A jó hírért természetesen borraival, baksis jár az orvosnak. Az ulema, lévén egyuttal a szultán orvosa is, azt feleli a segédnek, hogy: — «Hála Allahnak, most nem szenved, elaludt.»

Chuzrev ugyanazon segéddel küldött az ulemának egy százezerpiaszterrel szóló check-et, melyet az orvos jó hír fejében azonnal zsebre dugott. Nemsokára megérkezett Chuzrev is, kit az orvos elvezetett a kioskba, melyben a szultán teteme fektült egy gyékényen.

— Megszűnt szenvedni, — mondja az orvos. Chuzrev követelni kezdte az érdemtelennül adott ajándékot, mire Abd-ul-Hak mosolyogva felelt:

— Megszolgáltam én ezt az ajándékot azokkal az ütlegekkel, melyekben a te Várnáért részesültem.... S továbbra is jó barátok maradtak.

Mahmud szultán nagyon kedvelte a vadászatot és a vadászeket, a melyek a muzulmán szokás ellenére szabadon bejárhattak a padisah szobáiba és kényelmesen nyújtózkodtak végig divánjain.

A Konstantinápolytól vagy negyven kilométernyi távolságra fekvő Felib majorságban volt a szultán vadász-kastélya.

Egyszer vadászat után itt pihent a szultán a divánon, körülé két eb, a melyek nagyon kiűntek aznap a vadászaton. A hodsza (falusi török pap), egy fanatikus ó-török, és ellensége a reformoknak, különben roppantult vallásos férfiú, a szultán kegyelméből bármikor megölathatná őt vadász-kastélyában. A mint belép, látja a szultánt a tisztátalan állatok közt. Ugy elszorul ezen a szíve, hogy szinte eszt veszti. A szultán int neki, hogy üljön le, de a hodsza nagy bosszúságában szulem alejhim-ot (muzulmán közhírt) mond minden ebnek. A szultán álmélkodva kérde, mit mivel?

— Üdvözlöm a kalifa gyeheennabeli társait — volt a felelet.

A szultán egyet tapsolt, a szolgálak lekapták a hodsát a husz körméről s adott jelle leütötték a fejét.

Egy más vadászat sokkal mulatságosabban végződött.

A szultán nagyon szeretett agarászni, de mert a maga agarát szíjra fűzve vezette, vadászó környezetének is szíjon kellett vezetni a magáét. A szabály az volt, hogy a ki előtt felugrott a nyul, az elbocsátotta agarát, és üzte a nyulat lóháton. A szultán azonban akkor eresztette el agarát, a mikor neki tetszett; de a padisah agarának kellett elfogni a nyulat, mert ha másnak az agara érte utól, akkor a fővadászt és az agar tulajdonosát az uralkodó szemei előtt lehúzták és jól meglábszajázták.

Egy ily vadászaton Mahmud egyszer hollő-fekete agarat vezetett, míg az egyik pasának, Tefiknek, hóféhér agara volt. A nyulra ráeresztették e két ebet. A fehér járt elől. Néhány körfutam után a nyul beleszaladt a régi szultáni palota romjai közé. Tefik reszketve és szívegye követte agarát és abban a pillanatban érte utól a romok közt, mikor elfogta a nyulat egy kis pocsolyában. A pasa tüstént lepattant a lováról, és feketére kente sárral a fehér agarat. Mikor a szultán odaért és kérdezte, hogy melyik agar fogta el a nyulat, a pasa azt mondta, hogy a fekete, és rámutatott a feketére kent állatra. A szultán nagyot nézett és elment.

Vadászat után Tefik menten dandártábornok és főhadsegéd lett. A körje gyűlt tisztviselőkné így adta okát a szultán ez előléptetésnek:

— Meg kell jutalmazni az oly embereket, a kik a szultán kedvéért a fehéret feketére mázolták.

Mahmud szultánnak voltak más ártatlan kedvtelése is. Egyszer egy francia műlovas társaság kapott engedélyt a szultán cirkszobában előadások tartására. Az előadás nagyon megnyerte a padisah tetszését, és többször kellett ismételni. De valamennyi műlovas közt legjobban megtetszett a szultánnak egy Simánszki Pál nevű lengyel, a ki az első lengyel ulánus szerepét játszotta. Simánszki ugyanis pompásan ülte meg a lovat, és a legvadabb paripát is meg bírta szelidíteni. Különben ő maga középteműtű, szikár legényke volt. A szultán palotájába hívatta s mikor megjelent a palotában, Mahmud szultán azt kérdezte tőle, vajon megülné-e akármilyen lovat? A felelet igenlő lón.

Ekkor a szultán istállójából kivezettek egy gyönyörű pej-mént, a melynek mind a négy lába békőba volt verve. Senki sem ült még e ménen. Simánszki odament a lóhoz, elkezdte hozzá beszélni, megsimogatta a nyakát, jól a szemébe nézett, aztán felugrott rá. Mikor levették a békőkat és láncokat, mindnyájan azt hitték, hogy a lovas életével fizeti meg merészségét. A mén hol ugrált, hol megállt, rugdalózott, lefeküdt a földre, és a hátsó lábára állva körben forgott. Egy felőrai bősüzt kapálózás után már csendesen lépkedett és engedelmkedett a lovasnak; egy óra múlva pedig annyira megszeliült, hogy nyugodtan maradt a kard- és lándzsaforgatáskor, sőt a pisztoly-elsütéskor is. Ez a jelenet a szultánt egészen elragadta. Simánszki-nak ajándékozta a mént, drága kardot is adott neki, sőt megtette lovas-ezredesnek is és parancsnoknak.

Simánszki az utóbbi kitüntetést sirva közönte meg és rimázkodott, mentsék fel őt a hadiszolgálatról és parancsnokságtól. Mikor a szultán ezt meghallotta, így határozott:

— Vagy ezredes lesz, vagy — meghal.

A tisztviselő, a ki ezt a legmagasabb rendeletet tudtára adta az új ezredesnek, megkérdezte azt is, hogy érte a betegek gyógyításához. Mire persze, nem volt a felelet.

Nem tesz semmit, nyugtatta meg őt a tisztviselő, most ezredes vagy, és a lovasezred törzssorvosa, jól van ez is. Igazán örülök, mert olyan derék lovasnak, mint te, kár lett volna levágni a fejét.

Simánszki aztán nemcsak hogy ezredes és orvos lón, de sőt később derék alkhimistává is kinőtte magát.

És az ilyen magasabb tisztviselő-kinevezések gyakran sikerese voltak egy a közigazgatás, mint a hadügy terén.

Bizonyítja a következő eset.

A szultán a Galatából Konstantinápolyba vezető hidon átmenve, többször látott egy kis boltocskát vagy egy szegényes utazó irodáskát,

a melyben három, meglehetősen felszerült fin végezte a teendőket. Az egyik vezette a számadást, folyton a könyvre írogatva, a másik rakosgatta az árakat, már mint tollat, papírt, ollót, stb., és bevette a pénzt, a harmadik pedig alkudozott és csodította össze a vásárlókat. Ez a folyton egyforma kereskedelmi mód végre felkeltette a szultán figyelmét is. Egyszer megállva a bolt előtt, magához szólította az elárúsítót, és megkérdezte, hogy kicsodák és mivel kereskednek? A kérdett fin bátor hangon válaszolta, hogy ők testverek. Nevük Alleon Jakab, János és Antal, és megcsókolv a szultán lábát, folytatta:

— Én felséged szolgálja, Antal vagyok. Marseilleből jöttünk szegény öreg anyánkkal, hogy kereskedni üzzünk anyánk eltartására és hogy meggazdagodjunk. A sok pénz jó dolog. Jakab bányát vezet a kereskedés, a kiadást és a bevételt; János végzi a könyvvizetést és kezeli a pénzt; én pedig szőlőt a vevőket és elárúsítom a portékát. Felséged pártfogása alatt jól van dolgunk, és pénzünk is van.

A fin szépen beszélt törökül és folyékonyan. A szultán figyelemmel hallgatta, majd kérde:

— Hátha én is ilyen irodát alapítanék az én országomban, mi történnekk akkor?

Azt felelték neki, hogy meghonosodnék a jöltét, a hitel és a gazdagság. Jól mondta a mi nagy Napoleonunk, hogy mindenre pénz, pénz és pénz kell.

A három Alleon még aznap jó fizetéssel belekerült a pénzügyminiszteriumba tisztviselőnek, hogy megismerkedjen a török pénzügyekkel. E három testvér alapította később az ottomán bankot, mely fényesen virágzott Mahmud halála után is még vagy két évig.

Később az Alleon testverek igen szolid bankot alapítottak és nagy vagyonat hagytak örököseikre.

Mahmud az ő két fiát, Abd-ul-Medsidet és Abd-ul-Azizt, nem egyformán neveltette. Az elsőszülött európai neveltetést nyert francia nyelven. Annnyira érzékeny szívé volt, hogy még a szobájában alkalmatlankodó legyeket se engedte megölni, hanem összefogdosztatta és élve eresztette ki a szabadba. Egyedül a macskákra haragudott, mert megették a fülemüléket. A palota kertjében elfogott minden macskáért öt piásztért fizettek a végett, hogy a Boszporusz partjaira vigyék. A szolgálak egy fogtak ki rajta, hogy újra beeresztették ugyanazokat a macskákat a kertbe. De végre is Medsid maradt a győztes, mert meghagyta, hogy csak azon macskáért fizessék, ki az őt piásztért, a melyeket az ázsiai part egy bizonyos részén eresztettek el.

Abd-ul-Aziz nevelői enukkhok és bokharai s szamarkandi tanítók voltak. Ő turkoman és mongol nevelést kapott, mint az egykori tártár khánok. Roppantúl szerette a kakas, liba és más efféle viadalokat.

Mahmud így adta okát fia ellentetés nevelésnek:

— Ez a kísérlet mutatja meg nekünk, melyik képesebb az uralkodásra, a Kelet e, avagy a Nyugat?

M E R V.

A napi események zajában s különösen a szudáni háború miatt a magyar napi sajtó aránylag kevés figyelembe részesített egy világtörténeti fontosságú eseményt, mely Közép-Ázsiában csak nemrég történt meg: Merv meghódolását az oroszoknak. Világtörténelminek nevezhetjük az eseményt nem azért, mintha Oroszország középázsiai uralma, melyet különösen egy évtized óta oly rohamosan terjeszt, jelentékeny területtel szaporodott volna; hiszen Oroszországban, melynek határai az utolsó 50 év alatt sokkal nagyobb területtel növekedtek, mint egész Európa, s szaporodás mennyiségileg alig jöhet kiváló tekintetbe. De fontos e gyarápodás azért, mert Merv jóformán az utolsó szabad nomád törzs székhelye volt a nagy közép-ázsiai síkságban, Perzsia és Afghanistan határán s így Ázsia nagy része ma már Oroszország kezében van, sőt az angolok indiai nagy birodalmától ma már csak Afghanistan választja el, és Eris almalja, mely felett rövid idő alatt csakhamar ki fog törni a két világhatalom élet-halál harcra, a mint azt már 20 évvel ezelőtt, midőn az oroszok birodalmának déli határa

Mervtől több száz mérföldnyire esett, híres hazánkfa Vámbéry s mások előre megjósolták.

A meghódított Merv Közép-Ázsia történetében mindig igen fontos szerepet játszott már helyzeténél fogva is, mely a nagy iráni és turáni törzsek elválasztó területén van s magas sziklák által képezett szorosok kapuját alkotja. Perzsiából észak felé a nagy közép-ázsiai fensíkra, s innen tovább Sziberiába és Kínába e helyen keresztül visz az út, valamint innen megy dél felé a közlekedés Afghanistan és India felé. Maga Merv tulajdonképp nem egy város, mint régebben hitték, hanem egy oázis elnevezése, melyen különböző sűrűségben mindenütt találhatók emberi lakok, míg másrészt kopár sziklák és rengeteg homoktenger mindenfelől annyira körülveszik, hogy az oázis egy fizikai és földrajzi egységet képez. Itt-ott vannak az oázisban egyes tömegesebben lakott helyek, néha 2—3000 kunyhó is egy csomóban, melyeket faluknak lehetne nevezni s egy helyen, hol nagy erődítmések fekszenek, általában Merv városának is hívják, de ez elnevezés jogosan inkább az egész oázist illeti meg, mely körülbelül 4000 négyzet-kilométer és lakosainak száma körülbelül harmadszáz ezer. E lakosok — «mervi» névvel nevezett turkomanok — félig-meddig nomád életet folytatnak ugyan, de azért a földművelés is nagyon virágzik közöttük. Egy Murghab nevű nagy folyó megy keresztül az oázison, mely az afgán hegyekből ered, Mervnél már 73 méter széles, aztán még gyarapodik, az Oxus felé foly, de nem éri el azt, hanem a Khorassan homokjában (Karakum pusztá) elvész, a mint az itt Közép-Ázsiában a folyóknál nem ritka tünény. E folyó az afgán hegyekből kitünő iszapot hoz s az oázist bántalmas termékenységre teszi, a lakosok e mellett már csatornázásra is felhasználják vizét s gabona- s gyapotföldjeiket, valamint kertjeiket ennek segítségével igen jól művelik. Műveltségüknek egyik jele az is, hogy a szövéshez és selyemhímzéshez kitűnően értenek s egyes más iparágak is ismeretesek náluk.

Sajátosságos véletlen, hogy a különben mindig nagy hírnévvel bíró Mervet tulajdonképp csak most ismertük meg. A lakosok fölhasználva azt a kedvező helyzetet, hogy a közép-ázsiai karaván-utak csaknem mind itt keresztelkednek, magas tökélyre fejlesztették a — rablást s ez által rettegetté tették nevüket. Különösen európai ember félt közelökhöz is jutni s ez az az idő, midőn O'Donovan (Ődon irhoni volt első, ki 1881-ben odaért közéjük. E fiatal ember, ki a tudomány nagy kárára mult évben, El-Obaid mellett, Hicks pasa seregével együtt a máhdi serege által fölkonoztatott, a mondott évben, mint a «Daily News» angol lap harci tudósítója ment Turkesztánba s midőn a nyilvánosságtól felő oroszok innen elűzték, saját szakkálára e rablótanyára ment, ott őt hónapig tartózkodott s annyira meg tudta nyerni a turkomanok rokonszenvét, hogy egyik főnöküknek (a különben szabad törzs időről-időre 3—4 főnököt választ magának) megtették s az ő tanácsai szerint rendezkedtek be az oroszok ellen; de másrészt valóságos fogoly volt s csak csellel menekülhetett ki Perzsiába, honnan visszatérve, csodálatos utjáról könyvet írt, mely első s a mai napig jóformán egyetlen mű Mervről.

O'Donovan utazása után csakhamar reá tették az oroszok e helyre kezöket. Bokharából papokat küldtek ide, kik az orosz politika érdekében működtek, majd Khivából hivatalnokok is jöttek s a talajt úgy előkészítették, hogy a folyó évben, febr. 21-én a főnökök már bejelentették meghódolásukat Komarov tábornoknak, az orosz transzkaukázai hadsereg főparancsnokának. Anglia rögtön tiltakozott ugyan az okkupáció ellen s a diplomáciai tárgyalások meg most is tartanak, de csaknem bizonyos, hogy Oroszország, mely Angliának a szudáni zavarokból származó kényelmetlen helyzetét oly ügyesen tudta felhasználni, e fontos hódítást már többé nem engedi el s Merv sorsa s vele együtt Közép-Ázsia jövője eldöntött dolog.

Ez a nevezetes esemény, melynek bekövetkezése alkalmából érdekesnek tartjuk az említett O'Donovan művéből, melyről megjelölése után a magyar földrajzi társaságban Vámbéry is nagy elismeréssel szólt, néhány képet bemutatni, Közép-Ázsia ez eddig tudományosan

Az ember természetének annyira megfelelő, hogy már Bovard francia élettanár azt mondhatta: Az ember oly állat, ki legjobban viszszes fekvésben lehet elképzelni. Sok kiváló, híres emberről jegyezték föl, hogy nagyon szereti a fekvést. Brindley Jakab híres vízépítész (1716—1772) valahányszor valami nagy tervet gondolkodott, ágyba fektet s ott maradt, míg feladatát megoldotta. Lord Melbourne angol miniszterelnök (1779—1848) fekvé intézte el legfontosabb dolgai. Thomson (1780—1848) a restséget, mint valami szépművészetet kultiválta s tankölteményeit (p. az «Evszakokat») ágyban írta. Pope (1688—1744) szintén rögtön lefeküdt, ha a költői lelkesedés megszállta. Heine (1799—1856) egész napokon át fektet az ágyban s ott írta legtöbb versét, úgy hogy mikor fölkel, szobáján telve volt papirokkal. Bismarck is igen sokat szokott heverni. Más híres férfiak hosszú alvók voltak. Walter Scott (1771—1832) napokint legalább tíz óráig aludt. Wellington, I. Napoleon minden perczben s bármely helyen képesek voltak elaludni.

A túltömött lakások legnagyobb mennyiségben találhatók jelenleg Berlinben, hol van egyetlen ház, melyben 1800 ember lakik s egész kerület, hol egy ember számára alig jut 81 négyzetörméter terület, azaz háromszor annyi, mint egy sírhely. Hogy ily lakászsűkesség folytán a szegényebb néposztályok lakóhelyei nyomorúságosak, azt természetesnek kell találnunk.

Az ingyen utazást meghonosították Kalifornia Oakland városában, mely város hatóság egy vasút-társaságnak engedélyt adott, hogy vonala a fontezán menjen keresztül, de csak oly feltétellel alatt, ha a város határán belül semmi bért sem kell fizetni.

Kuglizó hólgyklub már 43 van New-Yorkban s 8 a vele csaknem összefüggő Brooklynban. A klubba tartozó nők rendszeren minden 14 napon összegyűlnek tekejátékra s minden tagnak egyenruhája van: tengerkéz flannel kabát hosszú mellény s igen széles bugyogóval szoknya helyett. A mulatságokra egyes klubokba férfiakat is meghívják, de korlátolt számmal.

A párisi divathölgy toltetteje egy párisi lap számítása szerint évenként átlag 45,000 frankba

ismeretlen, de régóta nagyhírű vidékéről. A sajátosságos kemenczealakú kunyhók, a báránybőr sapkás és kaftanos alakok nem ismeretlenek már olvasóink előtt, kik őseink egykori lakóhelyét, hol Vámbéry és Ujfalussy hazánkiai oly fontos tudományos felfedező-utazásokat tettek, s annak felmúlt népet többször láthatták. A mervi turkoman is minden tekintetben meg egyezik többi rokonaival; csak oly vízét, oly vendégszerető, de a mellett talán még kegyetlenebb s megbízhatatlanabb, mint a többiek. Csak azt említjük föl itt, hogy az agyagból készült erődök száma a kis országban meglehetősen nagy s csaknem mindenütt találkoznak nyomaival annak, hogy a nép harezias életet folytat. Az erőd azonban, melyet képnünk külön kiűntet, az oázisnak mintegy fölyeje. Ide gyűl össze a kis ország minden jogsított polgára tanácskozársra, ide hajtják veszelé idején a háziállatokat is, tevéket, lovakat, kecskéket, juhoikat stb., melyek a kis területen igen nagy számmal fordulnak elő.

Merv egyáltalán kiválóan gazdag ország. Gabonatermesztől mesés híreket közölnek s erdeiben, a melyek különben inkább csak bokorligetek, a kisebb vadállatok, különösen fészécskák, vadisszók s nyulak pártalan számmal fordulnak elő. A nép, mely mohamedán hitvallású, bizonyos műveltséggel is bír s rendes iskolái vannak. O'Donovan művében 12 csatáját nyelven irt levelet és feliratot is közöl, melyek csodás elbeszélések egyes részleteit megerősítik. Kétségtelen, hogy független hajlma s különben is megbízhatatlansága miatt az oroszoknak még gyakran lesz e néppel bajuk, azonban csekély számuk s elszigetelt voltuk miatt arra egyáltalán nem számíthatnak, hogy régi függetlenségüket ismét visszanyerjék.

EGYVELEG.

A leves legkedveltebb eledel Olaszországban, hol a «ministra» minden lehető tápláló alkatrészekkel bir s ezért lehetséges, hogy némely olasz mást épen nem eszik. Legkevésbé becsülik a levest az angolok, hol azt zöldség nélkül csontokból vagy oly húsok készíttik, melynek másként hasznát nem vehetik; a szegények borsot és más fűszert, a gazdagok tyúk vagy bárányhús tesznek belé, de általában nem tartják a levest az ebéd szükséges alkatrészeknek, a thea pótolja ennek helyét. A francia leves is kevésbé tápláló, hús és zöldség leve s benne egész rakás fehér kenyér. Legtöbb zöldséget tesz a levesbe a német, legtöbb fűszert a magyar.

A fekvés az ember természetének annyira megfelelő, hogy már Bovard francia élettanár azt mondhatta: Az ember oly állat, ki legjobban viszszes fekvésben lehet elképzelni. Sok kiváló, híres emberről jegyezték föl, hogy nagyon szereti a fekvést. Brindley Jakab híres vízépítész (1716—1772) valahányszor valami nagy tervet gondolkodott, ágyba fektet s ott maradt, míg feladatát megoldotta. Lord Melbourne angol miniszterelnök (1779—1848) fekvé intézte el legfontosabb dolgai. Thomson (1780—1848) a restséget, mint valami szépművészetet kultiválta s tankölteményeit (p. az «Evszakokat») ágyban írta. Pope (1688—1744) szintén rögtön lefeküdt, ha a költői lelkesedés megszállta. Heine (1799—1856) egész napokon át fektet az ágyban s ott írta legtöbb versét, úgy hogy mikor fölkel, szobáján telve volt papirokkal. Bismarck is igen sokat szokott heverni. Más híres férfiak hosszú alvók voltak. Walter Scott (1771—1832) napokint legalább tíz óráig aludt. Wellington, I. Napoleon minden perczben s bármely helyen képesek voltak elaludni.

A túltömött lakások legnagyobb mennyiségben találhatók jelenleg Berlinben, hol van egyetlen ház, melyben 1800 ember lakik s egész kerület, hol egy ember számára alig jut 81 négyzetörméter terület, azaz háromszor annyi, mint egy sírhely. Hogy ily lakászsűkesség folytán a szegényebb néposztályok lakóhelyei nyomorúságosak, azt természetesnek kell találnunk.

Az ingyen utazást meghonosították Kalifornia Oakland városában, mely város hatóság egy vasút-társaságnak engedélyt adott, hogy vonala a fontezán menjen keresztül, de csak oly feltétellel alatt, ha a város határán belül semmi bért sem kell fizetni.

Kuglizó hólgyklub már 43 van New-Yorkban s 8 a vele csaknem összefüggő Brooklynban. A klubba tartozó nők rendszeren minden 14 napon összegyűlnek tekejátékra s minden tagnak egyenruhája van: tengerkéz flannel kabát hosszú mellény s igen széles bugyogóval szoknya helyett. A mulatságokra egyes klubokba férfiakat is meghívják, de korlátolt számmal.

A párisi divathölgy toltetteje egy párisi lap számítása szerint évenként átlag 45,000 frankba

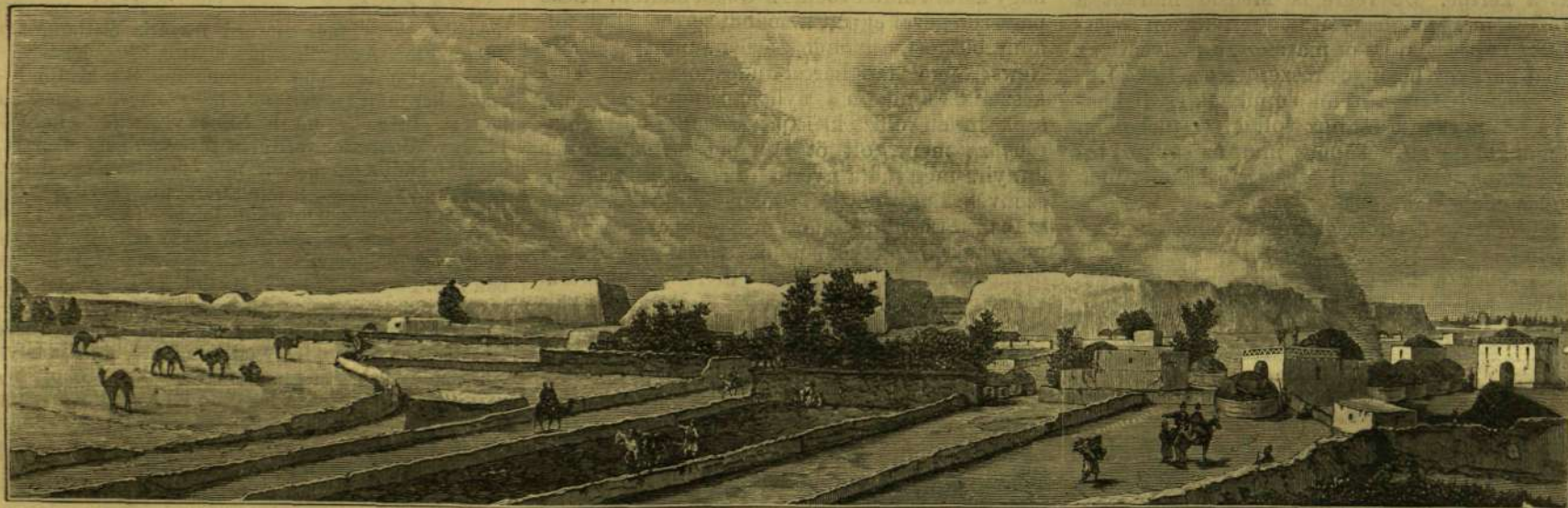
KUNTHÓR MERV MELLETT.

AZ ÉSZAKI KAPU MERV ERŐDBEN.

ALAKOK MERV BÖL.

MERV ERŐD ÉSZAKI HOMLOKZATA.

KÉPEK MERV BÖL.

kerül. Hogy e számítás nem nagy, mutatja Beaufremont herceg példája, ki nejét a szajnai törvényszék előtt pazarlásért vádolta be s többek közt felhozta, hogy a hercegnő beleegyezése nélkül 25,000 frank áru csipkét s 330,000 frank áru ékszert vásárolt s ezenkívül körülbelül 3 millió frank adósságot csinált s magában Párisban 92 kereskedővel perlekedik. A hercegnő különben egy váltódíjazó leánya, kitől 15 milliót örökölt s igen kalandos természetű nő, egy ideig Bordeaux környékén egy zárda főnöknője is volt.

* 12,878 elveszett gyermeket jelentettek be 1882-ben a londoni rendőrségnél. Ezek közül egy rész magától vagy magánosok segítségével visszakérült, 7580-at a rendőrség kerített meg s csak 12 tűnt el.

végképen. Londonban az iskolában s háznál is folyton figyelmeztetik a gyermekeket, hogy ha eltérnek vagy valami más bajuk történik az utcán, rögtön a rendőrhöz forduljanak s már a gyermekek megszokták a rendőrséget gondviselő hatalomnak tekinteni. Ezért történt egyszer, hogy midőn a pap az iskolában a gyermek Jézusról beszélt, ki a templomba ment szülei tudta nélkül s kérdezte, hogy vajon hol találta meg őt szülei? az iskolás gyermekek egyértelműleg felelték: „A rendőrállomáson.”

* Az üvegfestészetet Kölnben most a nők közt terjesztik, és Schneider Lina, az ottani női liceum igazgatója, nők számára levélalakban írt utmutató könyvet készített az üvegfestésről s alkalmi tanfolyamot nyitott kizárólag nők számára.

* Középkori egyházi himzésekben rendeznek e nyáron nagyobb kiállítást Londonban, a South Kensington múzeumban.

* Híres nők ruháinak egyes darabjaiból egész külön öltözetet állított össze Missouri állam St. Joseph városában egy divatárúsnő. Langtry asszony, Sarah Bernhardt, Terry Ellen s a volt elnök Grant neje is hozzájárultak a gyűjteményhez.

* A phonographot tudományos célra akarja felhasználni dr. Zintgraff, ki közelebb a Kongo vidékére megy Közép-Afrikában. Terve, hogy az eddig ismeretlen néger törzsek beszédét s dallamait phonograph utján megörökíti s Berlinben teljesen hasonló szerkezetű gép által az eredeti hangokat mutatja be.

EGY OROSZ DIPLOMATA.

A mult napokban nem csekély föltűnést keltett az európai diplomácia személyzetében előfordult egy áthelyezés híre, noha a közvélemény, melynek ritkán lehet bepillantása a világintéző hatalmak színlalái közé, rendszert közönyt nyel szokta fogadni az ily változásokot. Nem ismervén a nyilvánosságra nem bocsátott körülményeket, nem a szóban forgó személyeket: nem is értheti meg mindig az ily változások jelentőségét.

Ezt azonban megértette azonnal. Oroszország párisi nagykövét, Orlov herceget, áthelyezték Berlinbe.

A ki tudja, hogy Oroszország egész az utolsó ideig minő feszült viszonyban állt a német birodalommal ennek monarkhiákkal való szoros szövetezése miatt; a ki tudomást vett a sugalmazott orosz sajtó keserű támadásairól a német birodalmi politika és annak vezetője, Bismarck kancellár ellen; a ki előtt nem maradtak titokban Oroszország erőfeszítései megszerezni Németország legnagyobb ellenségének, a francia köztársaságnak barátságát, talán szövetségét: az csakhamar tisztába jöhetett vele, hogy a párisi orosz követnek egyszerre Berlinbe áthelyezése nevezetesen fordulatot jelent az orosz külpolitikában, szakitást a francia szövetség kísérleteivel és közeledést Németországhoz, annál is inkább, mivel a berlini udvarnak Orlovnál kedvesebb embere, Bismarcknak bizalmasabb, bensőbb barátja nem található most az orosz diplomaták között. Ha tehát ezt az embert most egyszerre ide teszik át, és pedig Párisból teszik át ide: mindenki előtt világos, hogy Pétervárot most a németek barátságát keresni lett a jelszó.

Igen, de mint érintők, köztünk és Németország között évek óta szoros szövetségi viszony állt fön, mely csupán a béke oltalmára köttetett ugyan s így éle egy meghatározott állam ellen sines irányozva, — mindazonáltal szemben találta azt magával minden hatalom, mely Európában az általános békét háborítani megkísérle. És így Oroszország is, melynek Franciaországhoz való közeledési kísérletei aligha voltak egészen békés czélzatnak.

Nekünk magyaroknak tehát, kik a béke szükségét mélyen érezzük, bizonyos aggodalommal lehetett tekintenünk az orosz udvar e diplomáciai sakkhuzását. Hátha czélja az, hogy közénk és Németország közé furakodjék, a jó viszonyt köztünk meglazítsa, az orosz és német között kössön a mienknél szorosabb viszonyt, minket talán elszigeteljen, s magunkra hagyva legyünk kénytelenek elvégezni Oroszországgal a nagy leszámolást?

Jogosan merülhetek föl ilyen aggodalmak a magyar politikusok eszében. Szerencsére azonban az aggályokat eloszlatja a magyar miniszterelnöknek e kérdésben adott fölvilágosítása, mely szerint az orosz közeledés mitsém változtat a köztünk és Németország között eddig fennállott jó viszonyon s nem jelent egyebet, mint Oroszország szándokát, a maga részéről is hozzá csatlakozni ahhoz a szövetséghez, mely a béke érdekében köttetett.

A mi magát Orlov herceget illeti, ő egyike Oroszország jelenlegi legkiválóbb államférfiainak. Teljesen bírja uralkodója és honfitársai bizalmát, melyet hogy meg is érdemel, annak igazolására elég egy futó pillantást vetnünk diplomáciai pályafutására.

Orlov herceg fia néhai Miklós császár egyik legbizalmasabb emberének, amaz Orlov grófnak, a ki, mint a politikai rendőrséget is magában foglaló híres harmadik osztálynak főnöke, rendkívüli befolyással bír az udvarnál, de a ki, mint megtestesülése az abszolutisztikus rendszernek, rendkívül népszerűtlen ember vala hazájában.

Orlov herceg már az 1856 ki párisi kongresszuson első meghatalmazottja volt Oroszországnak. A mily mértékben rideg, szigorú, intolerans ember volt az atyja, ép oly szeretetreméltó tudott lenni ő maga s annyira szabad gondolkodású, hogy — orosz értelemben véve — méltán sorozhatták a liberálisok közé.

Diplomáciai pályáját korán kezdé. Tanulmányai befejeztével azonnal szerepelni kezdett a katonai téren. Midőn 1854-ben a háború Orosz- és Törökország között kitört, Orlov a Szilisztria ostromló sereg táborába ment. Itt egy külső erőd ellen intézett roham alkalmával veszté el balszemét; de azért még részt vett Szebasztopol védelmében is.

A háború befejeztével tábornoki ranggal

készítik elő, Orlov herceg Párisba küldetett hol az orosz nagyköveti állást az ideig Stakelberg gróf foglalta el. Ettől kezdve állandólag ő képviselte Oroszországot a francia köztársaságnál, de soha se volt híve a francia-orosz szövetség tervének. Tizenkét éven keresztül nyugalommal nézte végig a francia államéletben előforduló nevezetes változásokat s noha ezek közt sok volt olyan, mely az érintett szövetezésnek lett volna kedvező, óvakodott azok alkalmát megragadni. E szilárd magatartásával ki tudta vinni a kormányon egymást fölváltó valamennyi francia pártok bizalmát, melyeknek látni kellett azt, hogy Orlov következetesen ragaszkodik az általa képviselt állam és kormány álláspontjához, de nem jut eszébe belenyulni Franciaország belső ügyeibe s ennek elhatározását erőszakolni a maga javára. Tudta ő jól, hogy oly gyorsan váltakozó kormányokkal állandó szövetségre nem lehet kilátás.

Berlinbe áttétele is, mint a fönnebbiekből láthattuk, a béke egyik jelének tekinthető. Annit jelent az, mint teljes elszigetelést Franciaország amaz elemeinek, melyek egy európai konflagráció alkalmát nem igen néznek idegen szemmel visszatérési terveik keresztülvitelére.

ORLOV HERCEG, BERLINI OROSZ NAGYKÖVET.

NEVELÉS-ÉS OKTATÁS-ÜGY AMERIKÁBAN.

Mme Loizillon, az összes angol nőképezdek igazgató- és felügyelő-nője, meg levén bízva az angol közoktatási miniszterium által az amerikai Egyesült-államokban levő elemi iskolák s az ugynevezett „Jardins des enfans” növeldek tanulmányozásával, igen érdekes művecskét adott ki legközelebből, melyben kiterjeszkedik megbízása körén túl is nemcsak az ottani nevelési és oktatási intézetek összes ágaira, hanem a jótékonyágiakra is, s a beszerzett statisztikai adatok kimutatását a rendszer előnyös és hátrányos oldalainak igen élénk színben irt ismeretével kíséri.

A statisztikai részletek a következő számadatakra vonatkoznak.

Az Egyesült-államok 50,155,783 lakosságával, 188,918 iskolát számlálnak, melyekben 9,729,189 tanuló nyer oktatást; 280,834 tanító közül 156,351 nő és 115,064 férfi; 8619 nines osztályozva a statisztikában. Van 220 normál iskola

25,736 növendékkel; 2162 felső iskola 196,499 hallgatóval, 351 irodalmi fakultás 35,533 tanulóval, 142 hittani fakultás 5242 hallgatóval, 48 jogi fakultás 3134 joghallgatóval, 83 tudományos fakultás 9785 tanulóval, 120 orvosi fakultás 14,006 hallgatóval. Összesen van tehát 744 fakultás 67,700 hallgatóval.

Van ezen kívül 227 felsőbb női intézet 19,042 hallgatóval.

Végül az összes tanítási költség az elemi és felsőbb iskolákra és a fakultásokra, a vakok, siket-némák intézetére 81,795,929 dollárra, vagyis 163,591,858 forintra rug.

Az amerikai magánzók sokat áldoznak maguk is a népevelés és oktatás ügyére. S habár ők egészen La Bruyère elvei szerint járnak el, ki azt szokta volt mondani, hogy „la libéralité consiste moins à donner beaucoup qu'à donner appropos” („a bőkezűség nem annyira abban áll, hogy sokat, hanem hogy a maga idejében adjunk”), mind e mellett is vannak bőkezű adakozók, mint egy Peabody, ki 20 milliót költött a közoktatási célokra vagy egy M. Cornell, előbb egyszerűbb munkás, ki 2 millió dollárral alapította az ithakai egyetemet, és sok mások, kik

saját költségükön kathedrát alapítanak, muzeumokat dotálnak s laboratoriumokat állítanak fel.

De megvan az éremnek a visszas lapja is. Amerikában, a politikai szervezet és az ottani társadalmi élet szükségéi szerint, egészen az életre nevelnek az iskolák, hogy helyes irányban-e, az más kérdés, miről itt nincs szándékomban véleményemet nyilvánítani, de annyi bizonyos, hogy ők, mint a rómaiak, kevésbe veszik a családi viszonyokat, s inkább az állameszmének s a külvilágnak, a társadalomnak hódolnak.

Már jókorán, négy éves, s negyedfél éves korában kiszakítják a gyereket a szülői házból, ki a gyöngéd anyai kebelről eltávolítva, annak szívet melegítő hatását többé sohasem érezheti, s attól egészen zárva tartatik. És a következménye ezen időelőtti elszakadásnak az lesz, hogy a gyerek, igen szigorú rendszabály korlátai közt tartatva s az abszolút alárendeltség zsinórmértékét követve, jó eleve megtanul ugyan magára hagyni, önére jéré és egyéniségére támaszkodni, cselekedeteiről felelősséget vállalni, de azontúl minden mozdulatát, tetteit s egész lényét bizonyos hideg, mondhatni durva modor s anyagias érzélem jellemzi, melytől csak addig tartja fenn a tisztelet és becsület s embertársai iránti szeretet utján, míg a *hozzai törvények elől érősek a tilalmas szenvedélyeket féken tartani* s azok iránt benne méltó félelmet gerjeszteti.

A társadalmi életre nevelés tehát a családi viszonyok meglazulását vonja maga után, s a mi jó, szép és gyöngéd érzélem létezik ezekben, az mind a közelet rideg zónájába ültetettik át. Vajon nem vesznek-e ki ezek abban, közönös kezek ápolásai közt? Vajon fognak-e ezek oly üdítő illattal birni, mint az apai ház körül font koszorúk illattaljes virágai? A mennyire az én életpaszaltalaim sugallják, mondhatom, hogy soha.

Azt kellene tehát először is eldönteni, hogy melyik bir a kettő közül nagyobb előnyre az emberiség végcélja megközelítésének eszközésére. De erre csak addig tartja fenn a keresztény vallás tanait fejtegetni, annak alapját megdönteni s mindent, mi abban a családi egybekötöttesre vonatkozik, tehát az újtestamentom legnagyobb részét, az *egészt* talán, új hittanok szerint megváltoztatni. Más szókkal visszatérni a *pagánykorba*, mert az állami nevelés oda irányul, ott van az ő eszményképe, Spárta és Róma.

Amerikában igen sok elemi és felsőbb iskola *vegyes*, hová *mindkét nemből* egyaránt fölvetetnek a növendékek és tanulók. Az amerikaiak nem rettennek vissza az érintkezéstől (contact), sőt ők annak nagy előnyét tapasztalják, a mennyiben a gyöngédebb modoru és érzékenyebb leánygyerekek társasága jó befolyást gyakorol a keményebb természetű, tompább felfogású fiúgyermekre, s általában növeli az iskolákban a versenyt s a jó kedélyhangulatot.

És ez igen helyesen van így egész 9—10 évig, hanem az amerikai rendszer tovább megy s a 14—15 éves serdülő koruaknak is megengedi az együtt iskoláztatást. Ennek pedig, a mint Mme Loizillon is írja, igen sok rossz következtetési szoktak lenni.

A kérdés, melyet végre az angol felügyelőnő fölvet, az, vajjon az amerikai nevelési rendszer s a leánygyerekek oktatása körüli eljárás megfelelnek-e a női hivatásnak s a család-anyai kötelességeknek? és vajjon kölcsönözhet-e az nekik nagyobb befolyást a családi dolgok igazgatásában, mint különben? Mindezekre Mme Loizillon *tagadja* választ ad és választ hatalmas érvekkel támogatja, mondván: a házfenntartás a erős tanulás, a férfias tanulás (manly study), melyet oly kitünő eredménnyel folytatnak s végeznek az amerikai fiatal nők, elidegeníteni látszik őket családi hivatásuktól, a mi őket egyedül mindenekelőtt megilleti: a házfentartás uralmát, a gyerekek ápolásától, egyezőval a gyöngéd családi foglalkozástól. A tudományosan kiképződött nő már teljes szabadságot kíván élvezni minden *polgári jogai*ban, nem szeret a család magányába visszavonulni, neki az élet zaja cseng füleiben, ő küzdeni, versenyezni törekszik s ha nem bír magának a közhatalpályán utat törni, elvégre is megelégszik azzal, ha egyik vagy másik nevelő- vagy könyvintézet *pensiót*, vagy a *boarding-house*-ok tágas udvarait népesítheti.

És az okos beszéd, a mit Mme Loizillon itt mond, melyre jó lesz felhívni Magyarországon is a közfigyelmet.

BODOLA LAJOS.

A KINCSKERESŐK.

Minden időben és minden országban a legelterjedtebb hiedelmek közé tartozott és tartozik a varázsvessző bűvös hatalma iránt táplált babona. A Dárius kincséről szóló regék egész Erdélyben ismeretesek s csak most olvassuk, hogy egy román népmonda szerint újabban az az erdélyi fejedelmi sarjadték is ki lett jelölve, ki hivatva lenne a sors által arra, hogy a dús kincset birtokába vegye, s e cselekedet már különbség is juttatja Hunyadmegyében nála. Akármint álljon épen ez esetben a dolog, nem lehet még sem a priori állítani, hogy ily természeti dolgok, természetesen a varázsvessző, a földön megbotlás s más hasonló jelek és csodaszerek rejtélyei nélkül, már önmagokban lehetetlenek lennének. Sőt ellenkezésképpen, nem lehetetlen, hogy a legtöbb ily hiedelem való és történeti tények alapján áll, s csak a köznép babonásága hajította túl vagy terelte állánnyba az eredetileg némi hihetőséggel bíró hagyományt.

A Dárius kincsen kívül, melyről nálunk minden gyerek tud, sokan hallhatták híret az Inkák híres kincséről is. Ez Dél-Amerikában, a tűzföldön, a Magellán-szorosban volna állítólag egy perui rege szerint elrejtve s volt idő, mikor egész Európában annyit foglalkozott vele a közvélemény, hogy egész expedíciókat szerveztek föl kutatására. Ily expedíciók történtek 1874-ben és 1876-ban is, s mint beszélük, az utóbbi már-már sikerült, s csak bizonyos véletlen okok miatt dőlt dugába.

Az Inkák kincse annak az uralkodó törzsnak, az Inkáknak volt eredetileg családi vagyonuk, kiknek utolsó ketteje, Atahualpa és Anascar, a spanyolok hódításai idejében uralkodott Perun, a XVI-ik század elején. Ők voltak a 13-ik invadés az uralkodó kasztból, de belviszályaik s egyenlenségeik nagyon megkönnyítették a spanyolok feladatát. Különben is egy perui jóslat megjövendölte, hogy az Inkák uralmának szakállas fehér emberek, a nap fia fognak véget vetni. Pizarro legyőzte Atahualpát, ki saját öccsét már előbb foglyul ejtette, s felhívta őt, hogy kereszténynek legyen s a spanyol király hűbéresévé szegődjék. Midőn az utolsó Inka vonakodott ezt tenni, sőt a bibliát, melyet egy szerzetes átnyújtott neki, megvetőleg a földre dobta, ez, az istenkáromló cselekedet miatt, bosszúra hívta fel a spanyolokat. Így a spanyolok megrohanták s felkoncolták a peruiakat, az Inkák fogságba vetették s később megfojtatták. Ezóta keresik az Inkák elvesztett kincsét, melynek gazdagságát különösen emeli a közhit előtti Peru aranyának és ezüstjeinek világ-híri mesés kimeríthetősége. Egyéb adatok is vannak azonban, melyek bizonyos regebeli kincseknek történeti létezését kétségen kívül helyezik. A párisi saint-denisi egyháznál már szintén régen rebesgetik, hogy a kaptalan mérhetlen kincsei oda lőnek rejtve 1793-ban a zsákmánnyal elől. Többen kérvényeztek már a hatóságok kutatási engedélyért, míg végre ezelőtt két évvel egy 60 éves, tisztas kinézésű öreg asszony megnyerte azt. Több tanu és hivatalos személy jelenlétében el is kezdte egy napon a kutatást, kezében egy vesszőt tartva, melyet érzékennyek nevezett a nemes érzék birtokosai iránt. Nem árulta el a vessző mibenlétének titkát, de erősen bizonyította, hogy az az alkalmas személyek kezében a nemes érzék, mint az arany, ezüst, vagy platina előtt meghajlik. Hivatkozott a tekintetben egy kísérletre is, mely alkalommal, 1878-ban, a Notre-Dame-téren ugyanaz a vessző, bármilyen irányt is akartak neki erőszakosan adni, mindig a francia bank felé hajlott.

A vessző ezáltal is meghajlott, állítólag egy kriptá szögletében, a bejárat kis lépcsője mellett. Rögtön kutatásokhoz fogtak e helyen, de már fél méternyi mélységben a munkások falra bukkantak, s ekkor az építész határozottan ellene szegült a tovább-ásásnak s nem használt semmi könyörgés, nem semmi hivatalkozás arra, hogy épen a fal jelenléte teszi még valószínűbbé a kincs ottlétét — a nevezetes kérdés megoldatlan maradt. Tudjuk, hogy minden várromnak, minden tem-

plomnak, régi háznak és kőráknak vannak ily kincses legendái. Néha azonban a legenda egész határozottan történeti színezetet nyer s ezáltal válik valószínűbbé. Nálunk különösen a forradalom óta beszélnek a menekülők által elrejtett s azóta gazdát vesztve heverő kincsekről, de egyáltalában hazánkban nyugtalan zavarokban gazdag krónikái, a tatárjárások, a rabló-olygárhák fosztogatásai, török dúlások, stb. nagyban emelik a kalands vállalkozásu szellemek előtt a rejtett kincsek lehetőségét.

A mi a varázsvesszők titokzatos erejét illeti, már ezt a hívők az állati delejesség tüneteiből igyekeznek kimagyarázni. A nemes érzék, mondják, a praedisponált egyénekre bizonyos behatással vannak, és ez a behatás a vessző elhajlásában nyilvánul a talált kincs közelében. E szerint itt is, ép úgy mint a spirítusok mutatóvanyoknál a gondolat kitalálásában, a túlfeszült figyelem egy pontra irányzása bizonyos fogékonyságot, érzék-élességet, tudományosan kifejezve hyperaesthesia idéz elő, a mely szintugy mint az alvajárában, oly dolgokat érzékeltet az illető egyénnel, a melyeket közönséges állapotban nem érzékelhetne.

Valamint tehát a mikrofon lehetővé teszi azt, hogy igen gyöngé hangokat nagy távolságokra meghalljunk, ugy a delejes izgatottság is észlelhetővé tehet bizonyos fizikai állapotokat, minők az arany és ezüst közelébe, melyeket rendes körülmények közt nem vehetnénk észre.

Ime a tudományos hypothezis a kincskeresésben, és nemesak abban, hanem más-nemű kutatásokban is, például források és bányák után. Sőt a középkorok elvesztett tárgyak és tolvajok földfedezésére is a varázsvessző szolgált legbiztosabb eszközzel, s e tudományt rhabdomancia-nak, foglalkozóit pedig rhabdomantikuskoknak hívták.

A rhabdomantikuskok egy neme, a hydro-skop vagy vizkereső, még ma is sok helyütt élő alakja a köznép babonavilágának. Varázsvessző gyóránt villa-alaku gyóránta vagy tölgyfa-ág szolgál neki. Mindenik kezében tart egy ágat s így halad lassu léptekkel, ha földalatti vízfóráshoz ér, vesszeje meghajlik, ha távolodik attól, újra kiegyenesedik.

Hasonló módon jár el bányavidékeken az érkereső, ki szintén villa-alaku ággal kezében bolyongja be a tárnákait vagy a föld felszínét, és sokszor jobban bizik vesszejében, mint a legképzettebb mérnökben. A kaliforniai bányakutatóknál ez a dolog egészen mindennapi és bármint vélekedjünk is róla, elfogultalan emberek is tanúsítják, hogy nem egyszer vezet eredményre.

A TAITI-I KIRÁLYNŐ PÁRISBAN.

Az európai udvarok környezetében újabb időben gyakran tűnnek fel napbarbitott, delvidéki arcú alakok, kiket első tekintetre czigány-gordonosoknak hinne az ember, ha nem látná a díszsorokba állított katonaság tisztelő defilírozását, mely kizárólag az ő kedvükért vonul ki. Ez minden előzettség, melyre az európai fejedelmektől számíthatnak, kik igazán furcsa helyzetben vannak velök szemben, a mennyiben bizonyos határig kénytelenek őket mint egyenrangúakat fogadni, mindamellett kimértebbek és hidegebbek velök szemben, mint más európai fejedelmi sarjak iránt. Csak nemrég láttuk Kalakauát a bécsi udvarnál megjelenni, pohos hasával, fehér ruhája fölött kifestett nagy zöld napernyőjével; a szokásos dísz-szemle az ő kedvéért is meg lett tartva a Schmelz-nak nevezett gyakorló-téren, de az alkalommal az udvar nem vett benne részt, mint más esetekben szokta, s az egész parádénak bizonyos kényszerű jellege volt. Ezek a meleg tartományi fejedelmek nagyon furcsán érzik magokat az európai fővárosokban. Mig itt vannak, megbámulják őket, mikor elmennek, megszólják s kinevetik.

Ez alkalommal azonban a közbeszéd is illő, hogy több udvariasságot tanúsítson, mint más esetekben. Mert ez az első eset, hogy idegen világrészből való fejedelmházi tag, ki Európába vetődik, nem férfi, hanem nő. Páris falai közt nevezetes vendég tartózkodik e pillanatban. Nem más ez, mint a taiti-i királynő, ki, európai körütyi folyamában, egyik unoka-öccse által kísérve, a francia fővárost látogatásával tüntette ki.

A királynő, kit Maraűnek hívnak, huszontöt éves, fiatal menyecske, magas, derék, hosszú, tojásdad arccsal, epedő nagy szemekkel, egyenes orral, mely kissé erős orrlukakban végződik, szép metszésű ajkakkal s dús fekete hajzattal, melyet két hosszú fonatban hord.

Egyébként egy ausztráliai angol gyarmatosnak, Salmon-nak a leánya. Papara tartomány királyánőtól, Arutaimai Vahinétől. Sidneyben nevelkedett, hol gondos oktatásban részesült. Több nyelvet beszél folyékonyan, és kitünő zenész. Tizen-négy éves korában eljegyezték Aruané hercegnek, Pomare királyfiának, mivel egy év múlva össze is kelt. De e házasság nem volt boldog. Elváltak tehát egy időre, majd újra közeledtek egy pillanatra, a mikor a herceg V-ik Pomare név alatt trónra jutott. De nemsokára ismét szétmentek s ez idő szerint, bár a királynő meg-megjelen a hivatalos ünnepélyeken, visszavonultan él Papeeti-ben, a királyi palota mellett.

Maraű királynő Párisban a Lille és az Albion hétel vendége. Gyakran jár ki, meglátogatja az emléket, színházba megy, a kamarába, a miniszterekhez, szóval mindenüvé és több látogatást kell fogadnia, mint szeretné. «Ha kénytelen leszek ennyit fogadni, — szólott a napokban egy hírlapíróhoz, — nem leszek képes szórakozni.» Páris után Németország lesz utazása célpontja, hol egy ott lakó nővérét látogatja meg, azután Angliába rándul nagynénje látogatására, majd vissza fog térni az Océán szigeteire, hogy ott újra folytassa megszokott életmódját, szalon-csevegéseit, nővérei és barátai körében ülve, esti sétáit a Fautana festői völgyében.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A tud. akadémia kiadásának becses művek jelentek meg a történelem és nyelvtudomány köréből. Ezek a következők:

«A rézkor Magyarországon», írta Pulszky Ferenc, kiadja a m. tud. akadémia archeologiai bizottsága. A díszes, negyedrétű, 79 oldalra terjedő munkában Pulszky Ferenc azon vörösréz-tárgyakról, melyek hazánkban az ősrégészeti leletek egyik sajátosságát képezik, nyújt alapos és élénk tájékoztatást. Széleskörű ismereteinek jeles bizonyysága e munka, mely vitás kérdést is tárgyal, mert a rézkorszakra vonatkozólag ellentétes nézetek uralkodnak. A történelem előtti civilizáció emlékeit kutató régészek szerint a kőkori és bronzkori kultúra közt volt olyan átmeneti idő, midőn rézet használtak a fegyver, szerszám és ékszer anyagának. E rézkort Észak-Amerikában és Indiában név szerint nagyszámú emlékekkel konstatálták, Európában név szerint azonban még mindig sokan tagadják a rézkorszak lételetét s a talált rézeszközök eredetét más okokra vezetik vissza. Magyarországon a rézkorszakot először a hatvanas években említette Römer Flóris. Azóta a leletek száma rohamosan emelkedett, melynek a Magyarországon talált régiségek rajzait megküldötte, tagjánul választotta. E választás félszázados évfordulója alkalmából teszi közzé a rézkort tárgyról jelen művét.

«Levelek és okiratok I. Rákóczi György keleti összeköttetéséről történetéhez», szerkeszti Szilágyi Sándor. A jelen kötet tartalmazát majdnem kizárólag magyar diplomaták követjelentései teszik, melyek többnyire a gyulafehérvári kaptalan irományaival kerültek az országos levéltárba. A történetbuvárok és történészek gazdag adatkincset találnak e több mint kilencszáz lapra terjedő kötetben s használatosságát fokozza a jól szerkesztett tárgymutató, melynek készítésében Barabás Samu segédkezett. Szintén Szilágyi Sándor nagy munkássága és szakavatottsága szerkeszt egy másik nagy történelmi tárt, az «Erdélyi

MARAŰ, TAITI-I KIRÁLYNÉ.

országgyűlési emlékek»-et, melyből ezuttal a kilenczödik kötet hagyta el a sajtót a 1629—1637. évek vonatkozásában Bethlen Gábor halálától I. Rákóczi György fejedelemségének megszűléséig terjedő időszak okirataival, melyek eddig nem voltak kiadva. Szépen írott fejezetek szolgálnak a kútfői közlemények korának és viszonyainak festésére. Zólyomi Dávid híres porének eddigi homályos adatai is egészen tisztán ismeretessé válnak az itt publikált adatokból. Ara a 603 oldalt elfoglaló kötetnek 3 frt.

«Finn-magyar szótár», írta dr. Szinnyey József. A finn nyelv iránt érdeklődők számára nagy hiányt pótló terjedelmes mű ez, mert Szinnyey oly szótárt ad benne, melynek segítségével a finn népköltészet, valamint az egész modern finn irodalom összes termékei olvashatók. A legkitünőbb finn forrásokat használták s anyagát észszerű rendszer szerint dolgozta fel.

«A magyar költészet» című nyelvtudományi nagy munkából, melyet Simonyi Zsigmond írt, a harmadik kötet került ki a sajtó alól. Ez az alárendelt kötetek második feléről, a határozó mondatok köztöszáviról szól s 256 lapra terjed.

Budenz-Album, a jeles tudós 25 éves nyelvészeti működése emlékére kiadott tanítványai. Díszes nagy kötet, 321 oldalon, áll Buzenz fénynyomatu arczképével. Budenz tanítványai, kik ez emlékművet nyelvtudományi dolgozataikból összeállították, ma már szintén nével bír tanárok, írók, kiknek működésében érdemesen tükröződik vissza Budenz hatása és befolyása.

A gazdag tartalmu kötetben legismertebb finn-táink képviselők terjedelmes dolgozatokkal és egy pár finn költemény magyar fordításával. Legtöbbet írt a kötetbe derék fiatal tudósok, dr. Szinnyey József; töle őt kisebb nagyjok értekezés van a kötetben, mely még Simonyi Zsigmonddól, Vikár Bálától, Négvessy Lászlótól, Balassa Józseftől, Halász Ignácztól, Kőrösi Sándortól, Volf Györgytől, Haln Adolf-tól, Tomlós Gyulától, Kardos Alberttől, Kaszner Gézáttól, Könyve Nándortól, Kunoss Ignácztól és Munkácsi Bernáttól hoz nagyobbára igen terjedelmes szakközleményeket. A könyvet Budenz életrajza és működésének jellemzése nyitja meg és e működés eredményének felsorolása zárja be. A munka Knoll Károly akadémiai könyvkereskedésében rendelhető meg. Tiszta jövedelmét a Reguly-alap javára fordítja.

Ruth, regény, írta Beniczky Bajza Lenke. A regény hősnője Ruth, egy apátlanul született s emberi társaságtól és mivelőléstől távol, szilaján növekedett vad czigány leány, ki egy dúsgazdag, már koros, életunt s embergyűlölő gróf szed föl az utcáról, hol anyja, a vén czigány nő éhen halt, a vad leány pedig kétségbeesetten ostromolta s döngötte az utczei Mária-képet. E vad leányának fokozatos átalakulása, értelmi s szellemi világának fölébredése, majd küzdelmei társadalmi helyzetével s zive szenvedélyeivel, végre boldoggya léte: ime Beniczky regényének tárgya.

A szerző a legújabb művében a jellemfelesztésre fekteti a főszűt; azért a cselekmény egyszerű nyomon jár, sehol sem szaktják kitérések fölébe, Ruth csaknem folyvást előttünk van s a színen

csak azok változnak jelenetként, kikkel ő különböző összeköttetésbe lép. Mogorva, embergyűlölő nevelő-apja, az öreg Deésy gróf, ki előbb csak szórakoztatól, majd játékszerül tekint, végre ellent nem állhatva fejlődő bájjának s csillogó szellemének, irigységéből, hogy más kezére ne jusszon: meővé teszi. Egész más a deli és fiatal herceg Hárskuty Fülöp, ki — a két család szomszédos erdőiben — mint amazont pillantja meg a gyönyörű leányt, szerelmre gyulad iránta, szerelmet ébreszt benne maga iránt is, de az öreg Deésy azon lazug kijelentésére, hogy a leány neki kedvese — elfordul tőle, bár szívében azután is emészto szenvedélyt hordoz utána, követi a nagyvilágban mindenütt; igyekszik, mint már akkor gróf Deésyét, megengesztelni, de haszntalan, mert a sértett nő hű marad férjéhez, a kihez pedig gyűlölettel ment nől s a kit folyvást gyűlöl. A fiatal Hárskuty herceg mellé két mellékalak sorakozik, atya: az öreg herceg, a ki kezdetben ellenzi fia rosszul alkalmazott szenvedélyét, később segítségére van neki a kibonyolításban; és unokahuga: Izidóra grófnő, kivel egymásnak voltak szánya, ki őt szerette is, de ő viszontasította. Izidóra egy olasz grófhöz ment nől, engesztelhetlen bosszút viselve szívében a herceg s még inkább annak szerelme tárgya: Ruth ellen. Elhíreszteli, hogy Ruth tán nem is neje az öreg grófnak — s mikor ez meghal a végrendeletében azon föltételt hagyja Ruthra vagyonát, ha egyik gróf rokonához megy nől (csak hogy a Fülöp herceg ne lehessen) — a mit Ruth, ki Fülöpöt szereti, visszautasít: akkor Izidóra, hogy Fülöp s Ruth még se lehessenek egymással, hamis tanukkal azt híreszteli, hogy Ruth az öreg herceg természetes gyermeke s így Fülöp testvére. Ruth elhízi s szókni akar — elbujdosni; szerencsére az öreg herceg jókor megtudja az alávaló ármanyt s hazugságnak nyilvánítja azt: Fülöp és Ruth egymással lesznek, — bizonyítja, hogy az igaz szerelm győz minden akadályon s hogy a szívket nem rang, vagyon, állás választhatja el s kötheti össze, hanem a műveltség egyenleten vagy egyenlő foka s a hajlamok összhangzó vagy ellenkező volta. Beniczky Bajza Lenke minden regényében valamely erkölcsi, vagy társadalmi tétel bizonyítását tizi maga elé s azt következetesen igyekszik megoldani; ugy ebben is. Iránya mindig nemes. Elbeszélése egyszerű, folyamatos. Ruth anyyiban is haladást jelez előbbi műveivel képest, hogy kevésbé érzélgős, kevésbé ármózó s cselekménye összefoglaltabb és nyomon járabb. E regény először a «Pesti Napló» tárczájában jelent meg s most az Athenaeum 14 éves csinos kötetben adta ki. Ara 1 frt.

Csikgy Gergely színműveiből az Athenaeum kiadásában a hetedik kötet jelent meg, mely «Bozóti Mátha» három felvonásos színművet adja közre. Ara 70 kr.

Az élet öröme, regény, írta Zola Emil, fordította Tarnay Pál, kiadta az Athenaeum-társulat. A sok árny- és fényvaldallal bíró francia író egyik újabb és érdekesen folyó regénye, melyet egyszerre két magyar napilap is közölt tárczájában. A vaskos kötet ára 1 frt 60 krajczár.

«Biharország», utirajzok, írta K. Nagy Sándor, megjelent Nagy-Várádon. Az ország egyik kiváló meőjét, melyet nagy terjedelménél fogva méltán neveznek Biharországnak, ismerteti e könyv, oly modorban, hogy az utazók kalauzál használhassák. Érdekes megye is, mind változatos vidékénél (róna, hegyek, erdők, bányák, vizek, romok), mind pedig lakosságánál és történeti múltjánál fogva.

Huszonöt fejezetre oszlik a könyv, melyekből nemesak sok érdekes tájékoztatást lehet meríteni, hanem eleven tollal is van írva, s előadás megkedvelhető tárgyát, és leírásban is élvezhetővé teszi a megye megismerését. Minden egyes vidékről, természeti sajátosságairól, műemlékeiről, iparáról, népéről, mondáiról, történetéről kerék képet nyújt, s a kép igen változatos, például egész más a Sárrétől rajzolt mint a Vaskok környékéről, hol vidék, foglalkozás és nép annyira különböz. Az Érmellék, a Rézajza, a Kőrös és Jád völgye, a barlangok, Szalonta tája, a firdők, az ipartelek (bányák, huták, fátalepek), omladékok, stb. egy-egy érdekes fejezetei a könyvnek, mely felhívja a figyelmet minden jelentőse, s ekkép a jó kalauz kötelességét teljesíti. Ara 1 frt, s Kilián Frigyes budapesti könyvkereskedése utján rendelhető meg.

Szaklapok. «Herkules» cimen hetilap indul meg, mely a jogszakszaki minden ágát felkarolja s kiváló gondot fordít a nők testgyakorlataira is. Szerkesztői fogják Porzsoit Kálmán és Porzsoit Jenő, s kiadja Aigner Lajos, a kihez (váci-utca 1. sz.) küldendők az előfizetések. Egy negyedre 2 forint. «Hivatalos rendőri közlöny» ad ki a belügyminiszterium ápril első napjától, napoként delután; tartalmaz teszik a körözések és egyéb rendőri természetű közlemények; továbbá időnként a felmerülő szükséghez képest arczképeket is ad a körözések sikerének előmozdítása céljából. A lap tartásán a törvénykezési, közigazgatási, csendőri és rendőri hatóságokon kívül kötelezetnek mindazon községek, melyekben körjegyzőség vagy jegyzőség van. A mindennap meg-

jelenő lap előfizetési ára évi három forint. Az előfizetési pénzek a Légrádi-testvérek nyomdatulajdonos czégre intézendők.

Zenemű. Ábrányi Kornél *«Elegáns csárdások»* című művéből megjelent a harmadik füzet Taborszky és Parsch kiadásában s ára 1 frt. A díszes kiállítás zenemű az «A mi házunk felett csak egy csillag van», «Csicsoné galambom», «Kihasadt a hajnal az égen», «Csösz vagyok én a csomódi határon», «Likaczi, likaczi» kezdetű népdalok s a «Sarkantyúcsárda» áttitait tartalmazza.

A gr. Teleki-pályázat idei eredménye. A tud. akadémia márczius 19-ikén rendkívüli ülést tartott a gr. Teleki-pályázat eredményének kihirdetésére. A 100 darab aranyért vigjátékok pályázat. Beérkezett 23 versenymű, melyeket az akadémia részéről Jókai Mór elnöke alatt Szász Károly és Csiky Gergely, a nemzeti színház részéről pedig Náday Ferenc és Vizvári Gyula bíráltak. A pályázat nem volt meddő. A jutalmat egyhangulag odaítélték az *«Első szerelem»* című vigjátéknak, melynek tárgya a hellen világól van merítve. Évek óta nem történt már, hogy a Teleki-jutalmat föltétl nélkül kiadták volna.

A bírálok jelentését Csiky Gergely olvasta föl. Selejtes mű most is akad elég. Szerencsén választást tárgyak van a «Gárdisták»-nak s «Tavas és ősz»-nek, a múlt századi magyar életből, melyre szép-irónik, elbeszélések és színművek, nagyobb figyelmet fordíthatnának. A «Gárdisták» Mária Terézia korában játszik s cselekvénye udvari cselszövényekből áll, de a minduntalan ismétlődő helyzetek vonatott teszik a darabot s verselése és alakjai egyhangulag szárazak, színtelenek. A «Tavas és ősz» hőse egy kurnez nemes, ki labancz család lányába szerelmes s végre ezért is ér. Van e darabban korfesi törekvés, de cselekvénye vékony s gyöngye szállakon függ; csupa járás-keles, kitérés.

A társadalmi darabok közt a «Házasság hirdetés útján» cziműben van gondolat, de szerzőjében nem látszik őrök tehetség és gyakorlat. «Pálma kisasszony» — egy vén leány, ki ingadozik, hogy melyik rokonná hagyja millióját — gondos nyelven, könnyű dialogban van írva, alakjai azonban épen nem mulatságosak, sőt visszatartóak. A «Rangkórás» folyékony, néha emelkedett rimes versekben foly, cselekvénye, ha lassan is, de elég jól kezd haladni, egyszerre azonban igen cselzatos s e cselzatoságában durva lesz. Az *«Első szerelem»* című vigjáték kiemelkedik ezek mellett. A hellén óskor képzelt világából meríti tárgyát. A számuizott korinthis király Agenor mély visszavonultságban, komor sziklák közt él Jokus barátjával és fiával, gyölvölve a nőket, kik szerencsétlenségét okozták. Fiát, Leandert is óvja a nőktől. De ez a patakniál egyszerű egy fiatal lánnyal. Doris-sal találkozik, s beleszeret. A komikus helyzetek és bonyodalmak abból származnak, hogy Leander ez ismerettségé által a számuizott király nőgyűlölő környezete az zonyokkal és lányokkal találkozik, s azokat nem találják oly gyűlölni valóknak. A király és a leány atyja, Áthamas főpap küzdenek Leander és Doris szerelme ellen; a főpap, egy jóslattól való félelmében; de végre is minden jóra fordul, s az első szerelem boldogságot hoz a mogorva király családjába. A bírálat részletesen elmondta az egész mesét, és kiemelte a darab fogyatkozásait, melyek következtében csak tetemes átdolgozással juthat színpadra. De költszeti tulajdonai jelentékenyek és határozott irodalmi értéke van. Verselése általában művészi, néha még a drámai előadásnak rovására is. A költszét kedves melege árad el az egész munkán, bizonyos naiv báj ömlik el rajta. Tulajdonképeni komikus jellemi és helyzetei nincsenek ugyan, de mosolygó vidámsága olyan, mint a derült görög ég, mely alatt történik, s ha a valóságot kereső szemünk sokszor meg is ütközik ellenmondásain, költszétének erejével mégis illúziót képes gerjeszteni. A bírálok egyhangu megegyezése a száz darab arany jutalomra méltónak tartja.

A jelég levelek felbontánván az «Első szerelem» szerzőjül *Somló Sándor* neve tűnt ki. A színpadon ismertebb név, mint az irodalomban, noha irodalmi téren sem most jelentkezik először. A színi iskolában tanult, és jelenleg a szegedi színtársulat jó tagja. Fialat korában egy kötet vers jelent meg tőle; a múlt évben pedig egy akadémia pályázaton «Sirius» című drámával vett részt, mely figyelemben részesült. Az akadémia kitüntetésében elég buzdítást találhat tehetség.

A műcsarnokban e hó 16-án nyílt meg a tavaszi kiállítás, külföldi és hazai festményekkel, melyek közül nem egy tarthat számot érdeklődésre. Ilyen *Mar Gabriel* müncheni festőtől három kép, melyeket már több kiállításon bemutattak. Az egyik «Beteljesedett» ezimen a keresztet feszített Krisztust tünteti föl; mesteri technikával készült mű, komor felhőzetű tájjal, a fölszítottnek szépen festett alakjával. A másik «Judas feje», a mint egy

fagyalon fennakad és feljé varjak közelednek. A harmadik minden ízében átérzett kompozíció «Ahas-verus», a helygő zsidó, a mint vándorlásában egy alvó gyermek felett mereng s annak ártatlanságát, boldogságát megirigyeli. A francia festők érdekes csoportjától és hatásos képeivel ismert meg Todesco párisi műtárs küldeménye. Van egy Madonna a nagynevi Ingres-től is. A külföldi művek közt terjedelmére nézve legnagyobb Werner Antal berlini tanárak «Római melegfürdő»-je. A berlini kongresszus ismert nevű festője fürdő férfi-alakokat mutat, a mint erőiket összemérik. Hazai művészeink közül *Benczur Gyula*, *Puczka Ferenc*, *Vastagh György*, *Tölgyessy Arthur* különböző hatású arcképekkel vannak képviselve. *Aggházy Gyula* «Kenderáztatók» életképe a fiatal művész egyik legsikerültebb festménye. *Roskocsics, Kemény, Eisenhut, Feledi* az életképet érdekessé. Tájképeket találunk *Ligetből, Telepítő, Brodskytól és Somogyi* Danieltől. Az utóbbi közelébb tett haza Münchenből, hol sokáig lakott s újpesti tájrajzait a tárlat egyik legjobb darabja. *Peszty Árpád* a dalmászináz számára készített egyik falfestményének színezett kartonját küldte be. A hatásos kompozíció a fiatal művész tehetségének izmosodásáról tanusodik. Munkáscsütől is van egy színvázat, melyet több év előtt akkor készített, midőn az isaszegi csatát akarta megfesteni. A kép csak terv maradt; de érdekes vázlata arról tanusodik, hogy Munkácsy mint tájfestő is kiváló tulajdonságokat mutatott volna be, ha képét befejezheti. A borús ég erős színtétele ép úgy mint a terrain mély távlata elsőrendű tájfestőre vallanak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tudományos akadémia harmadik osztályát tartott ülést e hó 17-én szaktudományi előadásokkal.

Ballo Mátyás vegytani dolgozatokat terjesztett elő, melyek saját vizsgálódásainak eredményeiről szólnak. Ismerette az erdélyi Biharcsfalva melletti Borhegyből bugyogó ásványos vizet is, melyet hazánk egyik értékes kincseinek mondott. Végül *Auer* Henrik tanársegédét is mutatott be vegytani dolgozatot. *Schenzl* Guidó a *Krakatau* vulkán kitörésének a budapesti légnyomásra gyakorolt hatásáról érkezett. A meteorológiai állomásokon Európában szabályos időközökben mutatkoztak zavarok a Krakatau borsasztó kitörését követő időben. Tízhet nagyobb állomáson tetek folgyezéseket. — Angusztns 27-től három nap alatt négy nagyobb zavargást mutattak a légsulmérték. Az első háborgás a légnyomásban aug. 27-én mutatkozott Közép-Európában, mindjárt a délutáni első órákban, keletől nyugati irányban; a második 28-án reggel 4 óra körül, de ez már nyugat-keleti irányban; a harmadik aug. 29-én hajnali órákban, ismét kelet-nyugati irányban; aug. 29-án délután még felismerhető volt egy nyugat-keleti áramlat, mely a légsulmérték megzavarta. A légáramlat tehát két irányból jött: keletről és nyugatról. A melyik a Csön-des-tenge-en átjött, a föld forgását követve, gyorsabban érkezett. A két első hullámnak a másik kettő csak visszatérő gyűrűzete, mely a föld területét megfuttatta. A budapesti meteorológiai intézetben is éreztek a légullámlásokat aug. 27-ikétől, sőt még 30-án is mutatkoztak háborgások a lég-nyomérőn. Ha abban állapotunk meg, hogy a harmadik hullám nem más, mint a visszatérő első, a következő folgyezést nyeryik. Angusztns 27-én 1 óra harmincz perczor jelentkezett az első, aug. 29-én 2 óra husz perczor a harmadik, tehát a különbség 36 óra ötven percz. Ez az idő az, melyre a rázkódás surult, hogy ismét visszatérjen. Ebből 6.014 percz egy szekundára, vagy 977¹/₂ bécsi láb, vagy 308-8 méter ut. Ez a nyugat felé haladó hullám.

Schenzl még bemutatta *Braun* Károly, a kalocsai csillagvizsgáló igazgatója részéről csillagvizsgáló intézet fekvésének, geográfai hosszúságának meghatározására tett munkálatairól szóló előterjesztését. Utána *Szabó* József mutatta be *Téglás* Gábor dévai tanár «A karácsonfalvi barlang őstörténelmi leletei Hunyadmegyében» című értekezését. Ebben szerző nemcsak 32 eddig sehol sem említett új barlanggal számol be, hanem egyuttal a barlangképződés elméletéhez és az ember őstörténetéhez is becses adalékokat szolgáltat. Nevezetesen ásatásából világlik ki legelőször, hogy a prehistorikus ember nem csupán a terebből völgyben találta otthonát, hanem a távolabb eső s nehezebben megközelíthető mellékvölgyek barlangképződményeit, odni szintén hajlékát választá. Végül bemutatta és kiadára ajánlotta *Prinics* György kolozsvári egyetemi tanársegédétől «A fogarasi havasok geológiai viszonyai» című értekezését, mire az ülés véget ért.

A természetstudományi társulat e hó 19-iki ülésén közérdeklő tárgyról kezdett meg előadás *Török* Aurél egyetemi tanár: a járványos betegségekéről.

Nevezetes jelenség, hogy a különböző járványok nem egyforma mértékben pusztítanak különböző vidékeken és különböző népek közt. Az ember természeténél a járványokat illetőleg a levegő igen fontos. Ha az ember hazájából ellenkező éghajlatú vidékre költözik, annál többsz szenved, minél nagyobb a hőmérséklet közt való különbség. Szembetűnő példa

erre nézve az Indiában élő angolok, kik nem tudnak szaporodni. A hidegnek ép úgy megvannak hatásai. Soká az a nézet uralkodott, hogy a hideg és meleg az ember számára is befolyással van. E szerint úgy állna a dolog, hogy minél feljebb éjszakra megyünk, annál inkább szaporodik a szőkek száma s kevesbednek a barnák. Az antropológok tiz év óta kimutatták, hogy ez a felfogás helytelen. Az egyenlítőől dél felé az emberek színe a világos barnától sötétebb, sőt fekete színbe megy át, míg Afrika kellő közepén Livingstoné négeréire, az úgynevezett «fehér» négerekkel találkozunk. Madagaszkár sziget keleti részén fekete szakalavok, nyugati részén pedig a barna hók laknak. Itt tehát faji sajátosság uralkodik. Nem kisebb befolyással van szerveztünkre a légnyomás; 20,000 kilogrammnyi súlyt hordunk magunkon, de idegeink e normális nyomást nem érzik, csak a változásokról veszünk tudomást. Ha magasabb helyekre megyünk, azonnal tapasztalni fogjuk, a mi nemcsak a légnyomás változása következtében, hanem az oxigén mennyiségének csökkenéséről is áll elő. Végül a hőmérsék hatására statisztikai adatokat hozott fel, mi különösen érvényesül a gyermekeknél. Minél nagyobb a középhőmérsék egy bizonyos nyáron, annál több gyermek pusztul el. Az érdekes előadást *Török* a jövő szerdán folytatja.

A szent-István társulat e hó 20-án nagy érdeklődés mellett tartotta évi közgyűlését, melyen két elnököt kellett választani. A bibornok-prímások kívül, a ki elnökölt, jelen volt Samassa érsek és kilencz püspök is.

Simor bibornok a megnyitó beszédben mindekelőtt az egy év óta elhunyt két elnökről: Mailáth Györgytől és gróf Cziráky Jánosról emlékezett meg hosszasan, kitüntetvén mindkettőnek a valláshoz és az egyházhoz való rendületlen ragaszkodását. Ezenkívül fejtegette, hogy a kath. egyház és a köznívélődés, a kath. vallás és a hazaszeretlet benső és válhatlan kapcsolatban vannak egymással. Buzdította a hivatelt, hogy ragaszkodjanak az egyházhoz és papsághoz s az «ultramontán» elnevezéstől ne riadjanak vissza. Beszédje végén Mailáth és gr. Cziráky megürült elnöki helyére gróf Károlyi Sándort és gróf Apponyi Albertet kandidálta, kik közfelkiáltással nyomban megválasztattak. Az új elnökök helyük elfoglalása alkalmával beszédet mondtak. Gróf Károlyi Sándor ama szerepről beszélt, mely az egyetemes közgazdasági fejlődésben, a tökélfelhalmozódás és pauperizmus kiegyenlítésében, a szabad verseny hátrányainak szelidítésében az egyházra és vallásra vár. A szabadság és egyenlőség mellé — ugymond — szükség a testvériség, melyet a nagy forradalom jelszavá tüzött ki, de meg nem valósított, s melyet az egyház és vallás közreműködésével kell és lehet megvalósítani. Gróf Apponyi Albert azt fejtegette, mily nagy része van az egyháznak a hazafiság és nemzeti kultúra előmozdításában. Beszédében kemény szavakkal ítélte el az úgynevezett kulturharcot, melyet — kivált Németországban — az állami jogok érdekében vívnak a kath. egyház ellen.

Az elnöki székfoglalás után *Tárkányi* Béla alelnök jelentést tett a társulat múlt évi működéséről. Ezután *Kerégyártó* Árpád olvasta fel «A kereszténység első korszakának története Magyarországon» című műre hirdetett pályázat eredményát; a nyertes mű szerzője dr. Vallics György győri szeminariumi tanulmányi felügyelő, a jutalom, melyet *Tárkányi* Béla apátanonok adományozott, száz arany. *Tárkányi* Béla újabb 100 arany jutalmat tűzött ki oly műre, mely a magyar kath. egyház történetét adja elő Szent László király korától az Árpád-ház kihaltáig. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint, tavaly a bevétel 92,591 frt 19 kr volt, a kiadás 90,731 frt.

Gróf Károlyi Sándor indítványára elhatározták, hogy a pápához bódolati feliratot intéznek. Megválasztották újra alelnökül *Tárkányi* és kiegészítették a választmányt.

MI UJSÁG?

*** A «Vasárnapi Ujság» azon t. olvasóit**, kiknek előfizetése márczius végével lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kérjük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás vagy zavar álljon be. Mai számunkhoz postai utalvány is van mellékelve, az előfizetés könyvnyeljesi végett.

Az ötösöd kiállítás alkalmából Trefort miniszter érkezelletet fog összehívni, mely azon tanácskozik: mint lehetne iparosaink érdekében e kiállítást oly hasznossá tenni, hogy az eredmény már a jövő évi országos tárlaton is látható legyen. *Pulszky* Károly titkár pedig a kiállítás eddigi eredményéről tesz jelentést s egyzersmeny egy nagy díszmunka kiadása tervét terjeszti elő, mivel ily munka legmáradandóbb emléket képezheti a kiállításnak.

A kiállítás anyagilag is jól jövedelmez. Az első harmincz nap alatt belépti díjakból 13,399 forintot vettek be. A kiállítás még két hónapig állván nyitva, tetemes tiszta haszonra is van kilátás, minthogy a

költszég huszonnyeg ezer forintnál nem több. Mátyás király bécsijehelyi seregbe e napokban már szintén látható lesz. Ellenben a szultán, mint gr. Széchenyi Ödön pasa jelenté, nem veszt részt a kiállításban, mivel kincstárában (állítalak) semmi magyar készítmény vagy vonatkozású tárgyat nem találta.

A Budezn-ünnep. Az egyetemi diszterében a bensőség ünnepességeivel ment végbe e hó 16-án Budezn József megtisztelése, melylyel tanítványai és a tudomány férfiai tisztelték az érdemes tanárt, negyedszázados működése után, a mit új házának szentelt, s a nyelvtudományi mozgalomnak egyik vezére lett.

Díszes közönség gyűlt össze, közte Trefort miniszter. Budezn-t a bölcsészeti kar dekanja, dr. Lengyel Béla felhívására, küldöttség vezette be, s tanítványai egyik kiválóbbja, *Vikár* Béla üdvözölte a szeretett tanárt, és emlékeztetbe hozta kifejtett munkásságát az összehasonlító nyelvtudomány terén. A közönség nagy éljenzettel visszahangozta a beszédében végül kifejezett jó kívánságokat. Majd *Simonyi* Zsigmond akadémiai tag adta át meleg beszéd kíséretében a Budezn tanítványai által írt albumot; *Kadosa-Lipicz* Elek pedig tiszteleti tagságról szóló díszoklevél átadásával fejezte ki a bölcsészek segítő egyesületének halálját az ünnepeit íránt. *Hunfalvy* Pál, nyelvtudomány Nestora (mint Budezn nevezte) az akadémia nevében és mint hű barátját üdvözölte. Az ősz tudós nagy hatású beszéde után az egyetem rektora, dr. *Szabó* József Budezn-t, a kitűnő tanárt életé, mire maga *Budezn* emlékedett fel, hogy az elismerés, szeretet és tisztelet ily sok tanszárgyban szemben köszöntött fejéje ki. A tudomány terén kivívott sikereit szerényen visszahárítja Hunfalvyra és a többiekre, kik az ő számára, mielőtt magyar földre jött volna, már képz alapot teremtettek és őt eleitől fogva mind a mai napig oly melegen felkarolták; továbbá magukra tanítványaira, kikől — mint mondá — tanítva tanult. Halált mond különösen az akadémia-nak a nagy kitüntetésekért, és a jelenlét közoktatásiügyi miniszternek, Trefortnak, azért, hogy az ugor összehasonlító nyelvtudományának rendes tanácsköt állított fel és őt nevezte ki első tanárnak. A jelen voltak zajosan üdvözölték Budezn-t, midőn az ifjú nemzedékbe vették bizalmának kijelentése után köszöntökkel ismételt hangzatosával végezte szavait. Az ünnepeit lakoma fejezte be, mely a Hungáriában folyt le, s mintegy másfél százan vettek részt benne a tudományos körökől. Az ünnepeit férfit *Gyulai* Pál köszöntötte fel, mint magyar hazafit, mint a hazai tudomány férfianak egyikét, kik az elnyomatás éveiben küzdöttek a nemzet közös kincsért, a nyelvért. Budezn akkor csatlakozott a magyar nemzethez, akkor állott a magyar tudomány ápolásához, mikor nyelve elnyomatott. Budezn példája élénk bizonyossága annak, hogy nem az eredet és a faj alkotja tulajdonképen a nemzetet, hanem az eszmék, a nyelv és a közös törekvésök összege alkotja a hazafit. Ponori *Therueuk* Emil következő díszichonnal üdvözölte Budezn-t:

A tudomány vezetett Magyarországot ádós ölébe: A tudomány szerző néked e drága hazát. Így lettél te miénk: nem föld, de honf, de testvér, S altjai nyelvbányának nagy kutatója te vagy. Rád emelem poharam, s a ki tégedet áldot, o mester, Élteti azzal e hon szellemi kincseit is.

Ezután a sürgönyöket olvasták föl. Küldte gróf Lónyay Menyhért, Fraknói Vilmos, Szilassy Gergely kolozsvári bölcsészeti dekan s a helsingforszi tudós tanárok, szintén magyarul. Poharakat emeltek Budeznre még *Kassai* Gusztáv tanár (latinul), *Szász* Károly, ki arról a hatásról emlékezett meg, melyet Budezn tanítványaira gyakorolt. *Budezn* élete leg-szebb pillanatának nevezte e napot. Felköszöntötte a társaságot, drága magyar barátait. Felköszöntötte még Nagy Lajos kolozsvári tanárt, a kitől az első magyar szót hallotta. *Jakab* Lajos egyetemi tanár, *Szarvas* Gábor, *Kármán* Mór, *Csenyéri* János, stb. mondtak még felköszöntöket.

Hirneves vendég időzik Budapesten, Adammé asszony (Lamber Juliette) a párisi «Nouvelle Revue» szerkesztője, kinek fogadtatására az írók és művészek társasága előkészületeket tett, hogy viszonzóza azt a svisszegyet, melyet a társaság múltévi párisi látogatásakor Adammé is tanusított az ottani fogadtatásról. Az írónő azonban előbb érkezett, mint várták. Tiszteletre szombaton rendeznek estélyt a társaság helyiségében. Adammé egy hetet tölt Budapesten, s előre megmondta, hogy könnyvet akar írni a magyarok iránti rokonszervének elég bizonyítéka, hogy a mint értesült a tervezett országos kiállításról, agítációt indított meg Párisban a kiállítás meglátogatására és hírlapi pártolásra. Hugo Viktor fogadta el a pártoló bizottság elnökségét, a tagok közt vannak Lesseps, Coppé, Daudet Alfonz, Abouth Edmond Thomas a «Hamlet» opera szerzője, stb. Budezn e

hó 20-án érkezett s este a nemzeti színházban a «Hamlet» opera előadását nézte meg.

A szabadságszoborra a főváros 10,622 gyűjtő-ívet bocsátott ki Budapesten, ebből eddig 6929 érkezett vissza a bizottsághoz, a vidékre küldött 6224-ből pedig 1372. Most íméltelen á ríl végre kéri az ivatek beszolgáltatását. A gyűjtés eddigi eredménye 99,533 frt 21 kr. Nyolcz megegyelőség, 1 törvényhatóság, s 31 rendezett tanács város még nem válaszolt a szoborbizottság felhívására; olyan hatóság összesen 70 van, honnan eddig semmi adomány sem érkezett be.

Az operaszínházat e napokban a mérnök- és építészeget tagjai testületileg megnézték, részletesen vizsgálva meg mind az építést, mind a berendezést. A közönségre való nagy kényelmek van benne rendezve minden. A nézőtér két oldalát elfoglaló mellékhelyiségek mind a közönség számára szolgálnak; s a színeszek, igazgatóság és hivatali személyeket helyesle a színpadtól kezdve lesznek a különböző emeleteken. A színház összesen 1340 nézőt képes magába befogadni s az összes berendezésekkel, díszletekkel, butorattal kerek 3 millió forintba kerül. A színpadi előterben lesz a királyi család s vele szemben a m. kir. kormány páholya; az előbbi alatt a főváros, utóbbi alatt pedig az igazgatóság páholya.

Két genre-képet közöl mai számunk, egy tehetséges ifjú festőtől, *Benő* Jánostól, ki azokat saját festményei után rajzolta meg, melyek a műcsarnok mutt karcsányi tárlatán kiállítva, figyelmet ébresztettek. Ugyanezen tárlaton Benőnek az «Ember tragédiájához» készített két más jelenete vonta magára az érdeklődést. Az általunk ez alkalommal közölt két humorteljes rajz eredetije *h. Liptay* Béla birtokában van, ki mint igazi műbarát sietett azokat megvásárolni s ily módon erkölcsi elismerésben is részesíteni az ifjú festőt.

Szakács kiállítás nyílt meg e hó 20-án a zenekevelők bálvány-utcai termében. Magán-kiállítás, melyet Coneson Sándor, az udvar volt szakácsa és Kovács László volt konyhafőnök a múlt évben Bécsben tartott szakácsművészeti kiállítás példájára rendeztek.

Összesen 120 tárgyat állítottak ki. Csinos látványt nyújt a terem hosszában elhelyezett, nemzeti színű díszítéssel ellátott asztal, a kiállítás főtárgyival, különféle étvágygerjesztő dolgokkal, a miknek mind francia neve van. A találat elmes és fantasztikus módjaival is megismerkedhetünk. Egyik legérdekesebb darabja a kiállításnak az aquarium en citadelle, vadrécezapástom; csinos kiállításban aquarium tüntet fel, középtűnt pedig, emelkedettebb helyen izlésezen van betéve a pástom. A szakácsművészet magyar kultusza is több csinos darabbal szerepel. A miniszterelnököt egy fogas képviseli, vagyis a katalógus szerint Fogas a Tisza. Edelsheim-Gyulay br. főhadparancsnok nevéről kécsapástomot neveztek el. Van a kiállításon izelő terem is, a hol szolgálatra kész Hábeik izletes falatokban adják kostolóni azt, a mit a kiállítás nyújt. A kiállításon az összes tárgyak eladók.

Antispiritisztika előadások. Stuart Cumberland, ki Bécsben oly feltűnést okozott műveltségeivel, Budapesten e hó 19-én tartotta első mutatóványait az «Európa» termében egy kis, de előkelő közönség előtt. Angol lévén, a magyarizatókat tolmács szolgáltatta, a ki elmondta Cumberland nevében, hogy ezéjja leülésközi a spiritisztikát, de ezt oly sajátosság módon teszi, spiritisztika mutatóványokkal, hogy adós marad épen azzal, a miből meg lehetne érteni, hogy mennyi belőle a szemfényvesztés.

Az első mutatóvány az volt, hogy Harkányi képviselő fölírta három papírszelethe három elhunyt barátja (Paczolay, Radvánszky Antal és Harkányi József) nevét. Cumberland az összehajtogatott papírról aztán leolvasta, a mi a magyar neveknek ugyancsak nehezen ment. Aztán megmutatta, hogy a spiritisztikának sötétben tartott előadásai mennyire az érzécsalódásnak alapulnak. Hoitsy Pál és Rohonczy képviselőknak bekötötte a szemét, tallérokat csönidött meg körülötök a azok nem tudták megmondani egy esetben sem, hogy mely oldalról jött a hang. Majd Radvánszky Béla barát arra kérte föl, hogy gondoljon a jelenlévők egyikére. Bekötötte saját szemét, homlokára tette Radvánszky kezét, s elvezette Sztáray grófhöz. Csakugyan erre gondolt a báró. Majd az Andrásy Aladár gróf által elrejtett tűt kereste, de ez uttal nem találta meg. Más médiumot, gr. Andrassy Tivadart választott, s az ez által elrejtett tűt meg is találta. Egy «spiritisztika szekrénybe» zárta a leköteztetve magát, trombitált, pipolt, tamburint esőgetett, kalapált. Mikor pedig Rohonczy bekötött szemekkel mellé ültették, csipkedte, kivette zsebéből az órá, de azért őt magát leköteztve találta. Tartott még többféle mutatóványt is, melyek figyességet tanusították, de a társaság nem találta azokat oly bánu-

latosnak, mint hire járt. Cumberland maga is mentegetőző, hogy nem volt jól hangolva, sok zaj és nyugtalanság zavarták. Másnap is tartott előadást, kis közönség előtt, mert a 10 frtos belépti díjakat nem igen hajlandó a nagy közönség megfizetni. Ezuttal a spiritisztikát egyik főmutatóványával, a karika próbával is megismertette a társaságot. A földat, az hogy az embernek, kinek keze fejt szorosan fogja, a karjára felhuzzon egy karikát. Ez is eszlódáson alapszik. Az illetőnek bekötött szemét, a ki aztán azt hiszi, hogy álbe tett kezén nyugszik a médium» mindkét keze, pedig előbb csak az egyikkel fogja, aztán ovatosan a másikkal fogja meg, s azon már rajta van a karika, melyet aztán a bekötött szeműnek karjára huz a magától. Ugyesen csinálva, a nézőket is csalódásba lehet ejteni. Kőnig Gyula tanár pedig, kivél a produkciót mutatta, semmit sem vett észre a fogásból.

Az ellopott magyar zászló. Emelítettük volt, hogy a new-yorki magyar egyesület szept. nemzeti zászlóját ellopották. Most a New-Yorkban megjelenő «Amerikai Nemzetőr» azt írja, hogy a zászló megkerült. Az illető egyesületi tag, ki a zászlót ismét visszahozta az egyesületbe, azt a «tolvajtól» ötven dollárért vásárolta vissza, ezenkívül esküt kellett letennie, hogy a tolvajt soha sem árulja el. Az ügy az egyesületben heves vita tárgya volt, de végül az egyesület belenyugodott a kívánt ötven dollár megfizetésébe és nem követelte a tolvaj kilitének kiderítését. Érdekes és jellemző ez eset, mert állítalak a tolvaj az egyesület tagja, ki a tárgyalásoknál jelen volt. Ha ez igaz, a new-yorki magyar egyesület nagy hibát követett el, mert az állam törvényei szigorúan tiltják az ilyen «kiegyezés» tolvajokkal, és több évi államfogházi büntetéssel fenytik.

Előfizetési föltételeink.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése márcz. hó végével lejár, fölkerjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Negyedévre (ápril—június)

A Vasárnapi Ujság 2 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 2 50 -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 3 50 -

Félévre (ápril—szeptember)

A Vasárnapi Ujság 4 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 5 - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 7 - -

A «Politikai Ujdonságok» njabban két hetenként megjelenő gazdasági mellékállal van bővitve.

A «Világkrónika» a «Vasárnapi Ujság» előfizetői félévre 1 frt., negyedévre 50 kr. pótdíj beklüldése mellett meg folyvást megrendelhetik.

T. előfizetőinket fölkerjük, hogy szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél *csizmadnyák* egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A «Jogtudományi Közlöny» márczius 21-iki (12-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Az írói s művészi jog. Dr. *Deff-Adami* Rezső budapesti ügyvéd. — Hitelesítési kényezet. Dr. F. S. Kőszegvári helyettesít. — A teleklönyvi enqutés és a közégi jogok a közgyűzői törvényjavaslal 20 5-ával. *Hoskú* János akna-rahói ügyvéd. — Törvénykezési Szemle: Adalékok a BTK. magyarizatóhoz. A büntetendő cselekmény. W. kir. alügyész. — Feleletek a nyílt kérdésre. I. K. kir. táblai bírótl és *Dosa* Ferenc budapesti ügyvéd. — A válperek. Dr. M. T. budapesti királyi táblai fogalmazótól. — Különfélék. MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségű határozatai. — A budapesti ügyvédi kamara választmányának jelentése a közgyűléshez. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

**** Az első o. általános baleset ellen biztosító társaság** Bécsben, melynek magyarországi képviselőlet a trieszti általános biztosító társaság vezérigysége annak idején átvette, az első közgyűlést ezévi márczius hó 11-én Bécsben megtartván, az 1882. évi május hó 1-től 1883. évi december 31-ig terjedő időre szóló első beszámoló jelentését közlé. E társaság beszámoló jelentéséből azt látjuk, hogy sikerült neki e legújabb biztosítási nemet a közönségben terjesztieni és a kimutatott 425,741 frt 72 krnyi díjbévetel fennállásának rövid ideje alatt legjobb eredményként tekinthető. A berendezési és szervezési költségeket teljes leírása és a különböző tartalékoknak 136,876 frt 15 krnyi összegben történt dús alakítása után még 55,537 frt 84 krnyi nyereség marad meg a részvényeseknek, kik 10 frtot kapnak részvényenkint osztáléknál. Igen kedvező benyomást tesz a vagyonkimutatás, mely kizárólag könnyen értékesíthető és teljes értékekből áll, a mennyiben a

